

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Proruské narativy na českých telegramových kanálech

Vojtěch Kepka

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Diplomová práce

Proruské narativy na českých telegramových kanálech

Vojtěch Kepka

Vedoucí práce:

PhDr. Petr Krčál, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2024

Poděkování:

Chtěl bych poděkovat doktoru Krčálovi za podnětnou zpětnou vazbu podanou během konzultací mé práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Teoretická část.....	11
1.1 Definice hybridní války.....	11
1.2 Kritika konceptu hybridní války.....	13
1.3 Kritická diskurzivní analýza.....	14
1.4 Waltonův rámec pro identifikaci propagandy.....	17
1.5 Proces generování dat a kódování.....	20
2 Analytická část.....	22
2.1 Rozložení proruských narativů a propagandistických strategií.....	22
2.1 Pozitivní rámování ruské armády.....	25
2.1.1 Selský rozum.....	25
2.1.2 NeČT24.....	27
2.1.3 Absurdní svět:.....	29
2.2 Ukrajinská armáda.....	30
2.2.1 Selský rozum.....	30
2.2.2 NeČT24.....	33
2.2.3 Absurdní svět.....	35
2.3 Protiruské sankce.....	36
2.3.1 Selský rozum.....	36
2.3.2 NeČT24.....	37
2.3.3 Absurdní svět.....	38
2.4 Kritika USA:.....	39
2.4.1 Selský rozum.....	39
2.4.2 Absurdní svět.....	41
2.4.3 NeČT24.....	42
2.5 Kritika EU a NATO.....	44
2.5.1 Selský rozum.....	44
2.5.2 Absurdní svět.....	46
2.5.3 NeČT24.....	47
2.6 Kritika Ukrajiny.....	50

2.6.1	Selský rozum	50
2.6.2	Absurdní svět	52
2.6.3	NeČT24	53
2.7	RF reaguje na agresí	55
2.7.1	Selský rozum	55
2.7.2	Absurdní svět	57
2.7.3	NeČT24	58
2.8	Zasazení poznatků do obecného kontextu	60
3	Závěr	62
4	Použité zdroje:.....	64
5	Cizojazyčné resumé	71

Úvod

Po spuštění ruské války proti Ukrajině se česká dezinformační scéna přeorientovala na podporování aktivit RF. Část občanů v ČR přijímá informace ze zdrojů, které lze označit jako dezinformační (BIS 2022: 19). Díky moderním technologiím se z informačního působení stal důležitý komponent hybridní války. Využívání hybridního informačního působení je daleko levnější než obrana proti němu. Útočník navíc může kompenzovat svou ekonomickou slabost využíváním tradičně silných stránek demokratických společností (demokratický systém, právo na svobodu slova). (Foltýn 2021: 103). Pokud se chceme těmto hybridním hrozbám bránit, musíme jim porozumět.

V současném vojenství je důležitější zasažení cíle, který je přesně definován, a není již tak důležitá převaha palebné síly. V tomto světě se informace stala důležitější než fyzický rozměr, ze které tato informace vychází. Napadení informace se tak může stát důležitější než samotné ničení. Takový posun ve vojenství vede k posílení informačních způsobů vedení boje, jež mohou ovlivnit výsledek konfliktu. Pokud působení probíhá v kyberprostoru, tak je velice lehké velkou část těchto informačních operací zapřít. Možnost informačního působení popřít je v dnešním mezinárodním systému stále velice výhodná, jelikož náklady agresivního působení mohou být poměrně velké. V hybridní válce, na rozdíl od války definované jako ozbrojený konflikt, nemusí jít o zničení protivníka. Cílem může být jeho neutralizace i poškození za použití hybridních nástrojů, včetně informačního působení. Během kterého je v rámci hybridní války důležité držet intenzitu pod prahem ochoty protivníka reagovat a postupně tento práh zvyšovat. Proto je během hybridní války velice těžké určit její začátek a konec. Pro hybridní válku je typická kombinace vojenských a civilních metod. Ve zjednodušeném pojetí se jedná o použití vojenských, informačních, diplomatických, policejních a ekonomických prostředků v rámci jedné strategie. (Foltýn 2021: 90-92).

S konceptem hybridní války přišel původně Frank G. Hoffmann (2007), nicméně po ruské anexi Donbasu tento koncept nabral na popularitě (Renz 2016: 283). Od té doby je koncept a jeho užitečnost předmětem intenzivní vědecké debaty (viz Kurfürst – Paďourek 2021, Ibrahim 2021, Jaitner – Mattsson 2015, Weissmann 2019). Koncept byl také kritizován pro svou údajnou vágnost nebo kvůli tomu, že nepřináší nic nového (Renz 2016). Podle Weissmanna (2019: 26) byl ale koncept debatou posílen. Hybridní válka sice není novým ani ojedinělým konceptem, za to nám pomáhá porozumět hrozbám, které se vyskytují v současném bezpečnostním prostoru. Díky

konceptu hybridní války můžeme lépe pochopit a analyzovat hybridní hrozby. Pokud jim lépe porozumíme, přispěje to k naší schopnosti dělat správná rozhodnutí (tamtéž: 25-26).

Od anexe Donbasu byly fyzické operace Ruská federace (dále jen RF) doprovázeny intenzivním informačním působením, jehož cílem bylo zmást oponenty, ale také vytvořit příznivé narativy. Ty musejí být dostatečně variabilní, aby jim porozumělo široké publikum. Díky sociálním sítím jsou totiž publika v různých státech značně propojená a není již možné tyto narativy "ušít na míru" danému publiku. V jednom z narativů RF vystupuje jako nepochopený oponent liberálních západních hodnot, jehož historie byla negativně vykreslena. Tento narativ je dostatečně vágní a všestranný, a proto může poskytnout bázi pro interpretaci budoucích událostí. Pro použití na sociálních médiích může být tento narativ upraven podle hodnot a názorů skupiny, ve které je šířen. Místo vytváření personalizovaných narativů se vybraný úzký narativ upraví podle dynamiky dané skupiny. (Jaitner – Mattson 2015: 46-48).

Informační působení, které je součástí hybridní války, lze z velké části zapřít, a to hlavně díky využití informačních technologií. Prokázání použití informačních operací se velice složitě prokazuje. Snížená schopnost atribuce informačního působení není nová (Foltýn 2021: 92), ale znemožňuje přímé zkoumání informačního působení. Proto se budu ve své práci soustředit na reprodukování proruských narativů na vybraných telegrafových kanálech. Popření informačního působení se aktérům v dnešním systému mezinárodních vztahů vyplatí více, jelikož případná atribuce nepřátelského jednání by měla pro agresivního aktéra příliš velké následky. Nestátní útvary provádějí značnou část informačního působení, přičemž mohou být motivovány nebo naváděny bez přímé vazby na agresivního aktéra. Při hybridním informačním působení nemusí existovat přímá linka nestátních útvarů na aktéra, který by jim vydával přímé rozkazy (tamtéž: 92).

Ve své práci se zaměřím na šíření proruských narativů na českých telegramových kanálech. Telegram je pro výzkum a šíření těchto narativů relevantní hlavně proto, že poskytuje možnost nemoderovaných skupin a jednosměrných komunikačních kanálů. Díky absenci moderace se z Telegramu stala platforma, kde mohou okrajové radikální skupiny nerušeně fungovat. Ostatní sociální média, jako například Twitter, byla časem donucena provádět určitou formu mediace obsahu a uživatelů, to se však netýká Telegramu (Willaert et al. 2022). Narativy, které byly propojeny s válkou na Ukrajině, v roce 2022 převládaly v českém dezinformačním prostředí. Po vypuknutí války na Ukrajině ztratilo téma COVID-19 na mediální pozornosti a dezinformátoři se věnovali

podpoře aktivit RF a opozici proti USA, EU a NATO. Nízký počet proruský naladěných občanů v ČR byl v rámci těchto dezinformačních kanálů kompenzován propojením války na Ukrajině a citlivých sociálně-politických témat, jako například zvyšování cen energií nebo finanční pomoc ukrajinským uprchlíků. Česká republika byla vykreslována jako nesvrchovaný stát, který se snaží jednat ve prospěch cizích států nebo občanů (BIS 2022: 18). Vzhledem k tomu, že dezinformace spojené s válkou na Ukrajině v roce 2022 převládaly na české dezinformační scéně, tak považuji za důležité se jim detailněji věnovat.

Cílem práce je přinést empirické poznatky o proruských narativěch a diskurzivních strategiích na sociální platformě Telegram. K tomu abych dosáhl cíle práce zodpovím následující výzkumné otázky: Jaké proruské narativy se na zkoumaných telegramových kanálech objevovaly? Objevily se nové narativy, které nebyly identifikovány v odborné literatuře? Jaké diskurzivní strategie byly používány pro podpoření identifikovaných narativů? Opakují se narativy a diskurzivní strategie napříč zkoumanými telegramovými kanály? Hlavním přínosem této studie by mělo být lepší porozumění šíření proruských narativů na sociálních sítích. Domnívám se, že pokud porozumíme tomu, jak proruské narativy fungují, přispěje to k naší snaze s nimi lépe bojovat a odhalovat je.

V této práci budu používat kritickou diskurzivní analýzu. Konkrétně využiji specifický rámec KDA pro analýzu textu, se kterým přišel zakladatel KDA Norman Fairclough (Fairclough 1989: 26) Informační působení v rámci hybridní války může využívat diskurz k dosažení mocenských nebo válečných cílů. Domnívám se, že KDA je správnou metodou analýzy, protože podle van Dijka (1995: 18) se věnuje odhalování manipulace a sociálního vlivu v diskurzu. Kritická diskurzivní analýza přistupuje k diskurzu jako jazykovému nástroji, pomocí kterého lze transformovat společnost a s jehož pomocí lze dosáhnout konkrétních efektů skrze působení na ideály (Vamanu 2019: 200). KDA klade důraz tři hlavní specifika v textu: kontext, ve kterém se text objevuje, struktura textu a jeho obsah. Vamanu (2019: 201) navíc navrhuje spojit tento základní přístup KDA s Waltonovým rámcem pro analýzu a popis propagandistického materiálu (Walton 2007). Waltonův rámec využiji pro identifikaci diskurzivních strategií ve zkoumaném diskurzu na platformě Telegram.

Telegramové kanály jsem vybíral podle dvou kritérií: relevantnost obsahu a sledovanost. Data byla stažena z nejsledovanějších českých dezinformačních kanálů na platformě Telegram. Konkrétně se jedná o veřejné kanály Absurdní svět, Otevři svou mysl, neČT24 a Selský rozum. Zprávy z těchto telegramových kanálů byly

staženy retrospektivně pomocí nástrojů desktopové aplikace Telegram. Obsahem těchto zpráv jsou internetové odkazy, textová sdělení a fotografie. Kanál CZ24.NEWS sice patří k nejsledovanějším kanálům šířící dezinformace v ČR, ale jsem musel jsem ho z analýzy vyřadit. Všechny příspěvky za rok 2022 byly totiž z kanálu smazány.

Vzhledem k množství stažených zpráv bude prvním krokem manuální kódování. Během tohoto procesu budou vyřazeny všechny zprávy, ve kterých se neobjevují proruské narativy a nijak se tedy nevztahují k cíli práce. Zbytek zpráv bude kódován podle toho, jaké narativy a strategie se v nich vyskytují. Kódování umožní vyřadit zprávy, které se netýkají výzkumných otázek. Zároveň také poskytne kompletnější pohled na zpracovávaná data a trendy, které se v nich vyskytují. Pro diskurzivní analýzu budou poté vybrány zprávy, které se nejvíce týkají výzkumných otázek, tedy použitím selektivního vzorkování.

Dvojice dezinformace a Telegram je v zahraničním kontextu poměrně hojně zkoumané téma (Willaert 2022, Walther – McCoy 2021, Yarova 2022). V českém kontextu jsou podle mého názoru dezinformace, které se objevují na sociální síti Telegram, poměrně poddimenzovaným vědeckým tématem. Spojení Telegramu a dezinformací se věnovali investigativní žurnalisté, ale empirických poznatků o dezinformacích na Telegramu je podle mého názoru nedostatek, na což reaguje tato práce. Domnívám se, že z technického hlediska může být Telegram „skvělým“ médiem pro šíření dezinformací, jelikož obsah skupin není moderován. Proto by se mu, dle mého názoru, měla věnovat pozornost při výzkumu dezinformací. Zároveň ale uznávám, že v porovnání s Facebookem nebo Instagramem, užívá Telegram v ČR pouze malé množství uživatelů (odběry kanálů se pohybují spíše v nižších desetitisících).

Limitace této studie představuje především zaměření pouze na sociální platformu Telegram. Zaměření na více platforem by, dle mého názoru, ohrozilo hloubku, do které je možné nasbíraná data prozkoumat. Tato studie si neklade za cíl generalizovat výsledky studie na celý kybernetický informační prostor, nýbrž poskytnout podrobnou studii jednoho případu (Telegramu), která by mohla později pomoci s komparací dalších platforem.

V teoretické části definuji koncept hybridní války a termíny s ním spojené, jako například hybridní informační působení. Zaměřím se hlavně na informační působení v kyberprostoru. Hybridní válka není novým termínem, proto se budu také krátce věnovat tomu, proč byl tento koncept oživen a vědecké debatě, která následovala. V této části práce budu také reagovat na kritiku tohoto konceptu a uvedu důvody pro

jeho použití. V metodologické části se budu věnovat definici proruských narativů a diskurzivních strategií identifikovaných v odborné literatuře. Také zde představím kódovací manuál, podle kterého budou vybrány zprávy pro diskurzivní analýzu. V analytické části představím výsledky získané aplikací kritické diskurzivní analýzy a kódováním. Konkrétně se budu věnovat vyselektovaným zprávám. Na příkladech ukáži používání diskurzivních strategií v telegramových kanálech. Také zde zmíním jaké narativy v diskurzu převažovaly a porovnáám zkoumané kanály.

1 Teoretická část

1.1 Definice hybridní války

Hybridní válku Foltýn (2021: 92) definuje jako konflikt, v rámci kterého dochází k použití kombinace vojenských i nevojenských prostředků. Aktéři se snaží využít synergie obou přístupů k tomu, aby donutili protivníky jednat proti jejich zájmům. Mezi nevojenské prostředky můžeme zařadit propagandu, psychologické operace, ekonomická embarga, kriminální a teroristické aktivity i subverzivní akce podobného typu. Foltýn používá antropologickou definici války a upozorňuje, že v případě hybridní války se nejedná pouze o použití síly v rámci mezinárodních vztahů nebo střet uniformovaných armád. Dále argumentuje pro použití rozšířené definice války, ve které se jedná o „boj o hodnoty a nárok na vzácný, omezený status, moc a zdroje, ve kterém je cílem protivníků neutralizovat, poškodit či zničit své rivaly“ (Coser 1956: 3 cit dle. Foltýn 2021: 90). V západním pojetí války je informační působení až sekundární nástroj, jelikož je toto pojetí války zaměřeno hlavně na fyzické ničení. V rámci hybridní války nemusí být ale ničení protivníka pomocí zbraní hlavním cílem. Může jít pouze o poškození či zneškodnění oponenta. Pokud vezmeme v potaz tento alternativní cíl, tak je použití hybridních forem válčení smysluplnější. Pokud definujeme válku tímto způsobem, tak se můžeme setkat s různými prostředky, mezi které patří i informační působení (Foltýn 2021: 91).

Hybridní válka není rozhodně nový koncept, ale ve zmiňované podobě ho poprvé využil W. J. Nemeth (2002). Nemeth ve své práci popisoval hybridní válku čechenských separatistů proti regulární ruské armádě. Cílem Nemethovy práce bylo popsat strategii hybridní války tak, aby jí USA mohli v budoucnu lépe čelit. Za duchovního otce konceptu také můžeme považovat Franka G. Hoffmana (Foltýn 2021: 92), který ve své práci *Conflict In The 21st Century: The Rise of Hybrid Wars* koncept hybridní války definoval (Hoffman 2007). Hoffman se zprvu při zkoumání tohoto konceptu zaměřil na aktéry nestátního charakteru, ale připustil, že v budoucnu by tuto taktiku mohli používat také státní aktéři. V tomto případě by státy doplnily své armády o nepravidelné složky. Hoffman v pozdějších letech využil termín hybridní války jako označení ruské invaze do Gruzie a Ukrajiny (Kurfürst 2021: 41). Uvedení autoři, kteří mluví o konceptu hybridní války, netvrdí, že přicházejí s něčím novým (Foltýn 2021: 92). Hoffman například mluví o hybridní válce jako o odlišném stylu válčení, který klade důraz na stírání hranice mezi mírovým a válečným stavem. V Hoffmanově pojetí pravidelné i nepravidelné síly jednají se stejným cílem a zároveň jsou koordinovány (Kurfürst 2021: 43).

Novodobé informační technologie však do hybridní války přinášejí možnost zapření šíření informací na těchto nových platformách. Původ informací může být technicky

možné vystopovat, ale může být obtížné tyto poznatky použít například u soudního řízení. Snížená možnost vystopování původu různých informací se objevovala již v minulosti, ale před tím, než došlo k zákazu útočných válek, neměli aktéři motivaci skrývat své informační operace z jiných, než vojenských důvodů. Během studené války bylo informační působení používáno hlavně v rámci zástupných konfliktů (Foltýn 2021: 92).

Před rokem 2014 byla debata o termínu hybridní válka vedena hlavně experty z bezpečnostních a vojenských sfér. Významným se koncept stal hlavně po ruské invazi na Ukrajinu. Ruský způsob vedení války na Ukrajině byl přirovnán ke konceptu hybridní války, což jej učinilo populárním. Dalším důležitým krokem pro šíření konceptu byl také waleský summit NATO, jehož výstupy zmiňovaly hrozby hybridního charakteru. Ruská invaze na Ukrajinu v roce 2014 a operace, které ji doprovázely, šly ruku k ruce s odbornou debatou o konceptu hybridní války. Vzhledem k ruskému jednání, které by se dalo charakterizovat jako subverzivní, upozorňovali odborníci na Gerasimovův článek, ve kterém autor argumentoval pro rozšíření používání nepřímého způsobu válčení ruskou armádou. Krátce poté vznikaly ve střední a východní Evropě weby, které napadaly NATO, EU a hodnoty demokracie. Narativy, které tyto weby šířily, byly inspirovány ruskými propagandistickými materiály. Sociální sítě se staly důležitým prostorem pro střet narativů a emocí. Jedním z důvodů byla anonymita, která mimo jiné umožňovala šíření masivních informačních kampaní. Při migrační krizi roku 2015 používala protisystémová média migrační vlny k prohloubení sporů ve společnosti. Bylo nemožné rozlišit legitimní aktivity místních aktérů a ty, které koordinovala RF. Důležité ale bylo, že šířené narativy byly shodné (Kurfürst 2021: 42-43). Pro analýzu telegramových kanálů jsem na základě odborné literatury identifikoval následující narativy, které budou v průběhu analýzy rozšířeny o nové za použití otevřeného kódování. Vzhledem ke snížené možnosti atribuce informačního působení, které jsem zmiňoval výše, není možné jasně určit, zda zprávy v telegramových kanálech pocházejí od legitimních lokálních aktérů nebo jsou součástí ruského informačního působení. Proto jsem se rozhodl vybrat zprávy pro finální analýzu s pomocí proruských narativů, které byly v předchozích letech identifikovány jako součást ruského informačního působení v českém prostředí. Zmiňované narativy byly identifikovány před invazí RF na Ukrajinu. Zprávy, kterým se budu v práci věnovat, byly sdíleny až po invazi. Proto bych chtěl v práci zjistit, jak se ruské narativy proměnily po ruské agresi vůči Ukrajině.

Narativ 1: Spojení války na Ukrajině a sociálně citlivých témat jako například ceny potravinových produktů nebo energií (BIS 2022: 19).

Narativ 2: Český občan je opomíjen ve prospěch ukrajinských uprchlíků nebo jiných států. V tomto narativu vystupuje ČR jako nesvéprávný stát, který neslouží vlastním občanům. Místo toho vláda ČR jedná v zájmu cizích států či jejich občanů (BIS 2022: 19).

Narativ 3: Stavění se proti USA (BIS 2022: 19), které podle tohoto narativu mají v plánu ovládnutí světa a vyvolávají konflikty. Zároveň tento narativ upozorňuje na upadající hegemonii USA a jejich celkový úpadek (Smoleňová 2016: 8).

Narativ 4: Vymezování se vůči NATO a EU (BIS 2022: 19), které jsou podle RF agresivní. Zájmy těchto dvou aktérů jsou podle tohoto narativu odlišné od zájmů ČR, zároveň jsou označovány za mocnosti, které jsou ČR nepřátelské a brzy se rozpadnou (Smoleňová 2016: 8).

Narativ 5: Na Ukrajině není demokracie a vládou jí fašistické síly a skupina Banderovců. Zemi pak prostřednictvím vlády a prezidenta ovládají USA. Ukrajínští politici i média využívají manipulativní propagandu k formování veřejného mínění. (tamtéž: 8).

Narativ 6: Poslední narativ se věnoval podpoře RF (BIS 2022: 19), která pouze odpovídá na agresivní chování globálního Západu. Tento narativ přiznává, že RF není perfektní, ale zároveň upozorňuje, že v porovnání se Západem je RF méně agresivní (tamtéž: 8).

1.2 Kritika konceptu hybridní války

Renz (2016: 294) argumentuje, že používání konceptu hybridní války zjednodušuje problematiku ruské zahraniční politiky. Dále nám také podle tohoto autora nic neříká o možných ruských cílech. Renz také zmiňuje, že pokud jsou cíle ruské zahraniční politiky v rámci konceptu hybridního válčení zmíněny, tak pouze vágně. Renz dále zmiňuje, že pokud budeme interpretovat každou ruskou akci, jako koordinovanou součást hybridního válčení, tak bychom nezaslouženě přeceňovali ruské politické vedení, jelikož se domnívá, že taková úroveň koordinace není možná. Jako další kritiku Renz zmiňuje, že koncept hybridního válčení nepřináší nic nového. Jako důkazy uvádí například kyberútoky v konfliktu s Estonskem v roce 2007, které se týkaly sochy stříbrného vojáka. Dále zmiňuje využívání informací RF k tomu, aby zlepšila své postavení jako mocnosti. Renz zmiňuje, že i v tomto případě se nejedná o nic nového, jelikož tyto šablony chování začaly již ve studené válce. Renz uznává, že právě koncept hybridního válčení mohl analytikům pomoci tyto šablony chování odhalit a popsat. Renz také varuje před používáním termínu válčení. Koncept hybridního válčení podle něj vzešel z podoby války na Krymu, konkrétně tím, že RF použila mix vojenských a nevojenských instrumentů. Renz upozorňuje, že pokud

používáme koncept hybridního válčení k označení využívání informací RF mimo Ukrajinu, tak se podle něj jedná o zavádějící označení. Podle něj je totiž problematické používání slova válčení pro využívání informací, což je podle Benze něco, co nemá s vojenstvím nic společného. Benz se domnívá, že použití konceptu hybridního válčení neumožňuje například rozlišovat mezi vojenskými operačními cíly, propagandou, veřejnou diplomacií nebo ruským mediálním vysíláním.

1.3 Kritická diskurzivní analýza

Ve své práci budu používat pro analýzu obsahu telegramových kanálů kritickou diskurzivní analýzu (dále jen KDA). Jejím zakladatelem je Norman Fairclough a jedná se o specifickou podobou diskurzivní analýzy (Vašát 2008: 101). Výzkum KDA bývá multidisciplinární a soustředí se na vztah společnosti a diskurzu. (van Dijk 1995: 17—24).

Pro použití KDA je důležité se věnovat sociální moci a jejímu zneužívání, zejména pak způsobům, jakými v textu a mluveném slově dochází k používání dominance. Sociální moc lze definovat jako formu kontroly jedné skupiny nad druhou, přičemž v tomto případě mohou být ovládané myšlení a akce skupiny, která je dominována. Použití dominance a zneužívání moci dále implikuje, že tato kontrola je v zájmu skupiny v dominantní pozici. Dominantní skupina může také využít tuto kontrolu k ovlivňování textového i mluveného diskurzu. Tento preferenční přístup k diskurzu a jejímu ovlivňování přirovnává KDA k tradičním zdrojům moci, jako například bohatství, sociální status nebo vzdělání (van Dijk 1995: 20).

KDA pracuje se slovem diskurz a proto je nutné ho zde definovat. Diskurz je používán v sociálních vědách mnoha způsoby. V nejabstraktnější formě diskurz zahrnuje rozsáhlou kategorii analýzy, která popisuje pestrou škálu nástrojů s jejichž pomocí dochází ke konstrukci významu. Diskurz je KDA vnímán jako forma sociální praxe. Mezi událostí zachycenou v diskurzu a prvky, které tuto událost rámuji (instituce, situace) existuje dialektický vztah. Diskurz tedy sociální realitu utváří a zároveň je jí ovlivňován. Může pomáhat k transformování statusu quo, ale také k jeho udržování a reprodukování (Fairclough — Mulderring — Wodak 2011: 357-358).

KDA z části vychází z kritické teorie Frankfurtské školy, tudíž jejím zájmem není pouze vysvětlovat sociální problémy, ale také je ovlivňovat a měnit. Cílem KDA nemusí být pouze výzkum, ale může to být větší výzkumná agenda, která může vést k emancipaci znevýhodněných skupin společnosti. (Sabbah 2014: 37).

Díky propagandě je možné do určité míry ovlivnit mysl lidí. Mocní aktéři dokáží skrze lži a manipulaci donutit lidi, aby jednali proti svým zájmům. Lidé, kteří se mohou stát oběťmi propagandy, nemusejí mít přístup ke vzdělání, které by jim umožnilo objevit

manipulativní praktiky obsažené v textu. KDA zkoumá způsoby manipulace v textu, které mocní aktéři mohou používat k tomu, aby dosáhli svých cílů (van Dijk: 1995: 22). Myslím si, že použití KDA v této práci pomůže odhalit možné hybridní informační působení ve vybraných telegramových kanálech. Domnívám se, že tato práce přinese empirické poznatky o formách propagandy v českém kontextu, které mohou být dále využity pro výzkum zabývající se odolností společnosti vůči propagandě.

Mezi cíle KDA lze zahrnout pokus o odhalení diskuzem posilovaných dominancí nebo skrytých ideologií, které nemusí být v diskurzu na první pohled zřejmé nebo jsou dokonce skryté. Proto se KDA soustředí zejména na strategie legitimace, manipulace a vytváření souhlasu populace. Tento kritický pohled na manipulativní strategie staví KDA do opozice vůči těm, kteří využívají moci nad diskurzem k dosažení svých cílů (van Dijk 1995: 18).

Pokud budou migranti evropskými médii a politiky označováni jako příčina sociálních problémů, jako například nedostatek bydlení nebo zvýšená nezaměstnanost, může dojít k ovlivnění myšlení poměrně velkých segmentů populace. Nepřímo to zároveň může vést k posílení rasistických narativů, diskriminace nebo ostatních předsudků, které pak mohou být využívány například politiky k legitimaci silných protiimigračních opatření (van Dijk 1995: 22). Domnívám se, že podobně může docházet k využívání různých kanálů, jako například Telegram, k šíření proruských narativů například opomíjení českých občanů ve prospěch ukrajinských uprchlíků českou vládou. Skrze tento narativ by mohlo dojít k určitému ovlivnění myšlení české populace a vytváření předsudků vůči ukrajinským uprchlíkům. Tyto předsudky by mohly pak následně být využity k vytvoření argumentace, která odmítá pomoc napadené Ukrajině.

Opoziční postoj KDA vůči strategiím a strukturám diskurzivních strategií elit a jejich sociálních dopadů vyžaduje zapojení metodologických nástrojů, které se netýkají pouze vysvětlení, deskripce a pozorování. Kritický přístup poukazuje na zapojení určitých standardů etiky nebo sociálních norem do výzkumu, což je některými kritiky vnímáno jako inherentně politické, subjektivní nebo nevědecké. Van Dijk upozorňuje, že autoři nekritických prací, které označují za objektivní, mohou sami zaujímat sociopolitickou pozici, která podporuje svou nekritičností status quo. KDA vnímá výzkumnou činnost jako součást politického a společenského života, a proto vnímá výběr metod, teorií, problémů a výběr dat jako inherentně politickou záležitost (Van Dijk 1995: 19).

Výzkum KDA by měl být transparentní, což v praxi znamená, že výsledky KDA jsou dokazovány skrze citované části textu, které poukazují na správnost výsledků analýzy. Zároveň je nutné se při KDA vyvarovat následujícím chybám: „1) analýze skrze

summary tedy shrnutí nějakého textu, 2) analýze skrze vyjádření svého stanoviska k textu, 3) analýze skrze nezakotvené citace, 4) analýze založené jen na identifikaci diskursů a různých mentálních konstrukcí, 5) analýze provedené skrze špatný výzkum a 6) analýze soustředěné pouze na lingvistické znaky“ (Vašát 2008: 110).

Výzkum dezinformací je pro KDA důležitý hlavně proto, že KDA operuje s tím, že diskurz má reálný vliv na sociální realitu. Proto KDA vnímá šíření dezinformací jako důležitý sociální fenomén, který musí být adresován. Dezinformace a fake news jsou problematické hlavně kvůli aspektům manipulace a klamání obyvatelstva, které mohou vést k diskriminaci určitých skupin obyvatelstva, otheringu, polarizaci společnosti nebo k sociálnímu konfliktu (Sabbah 2014: 37).

Tato práce se nevěnuje efektům zkoumaných diskurzů na konkrétní jedince, což může být vnímáno jako jeden z jejích limitů. Podle van Dijka (1995: 22) zatím nemáme dostatečné teoretické poznatky o vlastnostech řečníků a diskurzech, které nejlépe ovlivňují mysl respondentů. Van Dijk zmiňuje, že lidé využívající moc diskurzu, jako například propagandisté, marketéři nebo žurnalisté, mají dostatek praktických zkušeností, aby byli schopni odhadnout efekty šířených diskurzů nebo zpráv. Tito aktéři mohou skrze zkušenost získat povědomí o tom, jaké efekty na názory respondentů bude jejich snažení mít. Nicméně tyto znalosti vycházejí z praxe aktérů, kteří používají diskurz a jsou často implicitní a do určité míry intuitivní. Existuje pouze málo teorií, které by detailně vysvětlovaly, jaké textové podmínky, kontext a u jakých respondentů dochází ke změně názorů a určité formy ovlivňování myšlení. V této práci se proto nebudu zaměřovat na efekt, který identifikované diskurzy mají na určité respondenty. Domnívám se, že ke studiu efektu diskurzu na respondenty by byla potřeba daleko rozsáhlejší studie.

Fairclough definuje tři fáze KDA, které korespondují s jeho třemi dimenzemi diskurzu. Ve fázi deskripce se výzkumník věnuje formální stránce analyzovaného textu. V rámci této fáze se budu snažit systematicky odpovědět na následující otázky.

1. Jak jsou v textu používány metafory?
2. Jsou slova spojovaná se zmiňovanými aktéry pozitivní nebo negativní?
3. Jak je používán činný a trpný rod?
4. Jak jsou používána zájmena my, vy, ty?
5. Jak jsou používány slovesné způsoby? (Fairclough 1989: 26).

Následuje fáze interpretace, která se zabývá produkcí textu a jeho interpretací (Fairclough 1989: 141). V této fázi nám jde o rozkrytí samotné diskurzivní praxe. Jde o nalezení a interpretaci diskurzivních typů, například diskurzů nebo žánrů, ve

zkoumaném textu a to, jak ovlivňují sociální realitu. Ve fázi interpretace jsou důležité pojmy intertextualita, tedy spojitost mezi jednotlivými texty a jejich vzájemná podmíněnost. A interdiskurzivita, která zkoumá, jak jsou žánry a diskurzy komunikovány dohromady v rámci partikulárních diskurzivních případů (Vašát 2008: 108). Ve fázi interpretace se zaměřím na identifikaci diskurzivních strategií podle Waltonova rámce pro identifikaci propagandy, který jsem doplnil o další seznam propagandistických strategií, který ve své práci zmiňují Jowett a O'Donnell (2006: 238). Domnívám se, že spojení výše zmiňovaných rámců mi poskytne širší analytický záběr pro identifikaci propagandistických strategií ve zkoumaných zprávách.

Fairclough zakončuje analýzu fázi explanace, jejímž úkolem je vykreslit diskurz jako součást sociální reality a ukázat do jaké míry je určován společností a jejími strukturami, a jak tyto struktury konzervuje nebo mění (Fairclough 1989: 163). V této fázi jde o to odhalit skryté ideologie obsažené v diskurzu (Vašát 2008: 109). Zde se budu zaměřovat na proruské narativy identifikované výše. Domnívám se, že právě spojením proruských narativů a propagandistických strategií se mi podaří odhalit problematické pasáže v textu, které nemusí být na první pohled zřejmé. Podle van Dijka (1995: 18) právě odhalování diskurzivně podmíněné manipulace se čtenářem patří mezi hlavní využití KDA.

1.4 Waltonův rámec pro identifikaci propagandy

Pro analýzu diskurzu na vybraných telegramových kanálech budu využívat 10 Waltonových charakteristik propagandy (2007: 109). Tento rámec budu používat hlavně ve fázi interpretace pro identifikaci diskurzivních praktik a také ve fázi explanace k odhalení ideologie a možného vlivu diskurzu na společnost. Tento rámec jsem vybral, protože informační působení můžeme považovat za určitou verzi propagandy, jelikož v obou případech dochází k využívání diskurzu dosažení určitých cílů.

První charakteristikou propagandy je struktura dialogu. V rámci propagandy můžeme identifikovat proponenta, který propagandu šíří, a respondentu, který je jejím cílem. Respondentem většinou bývá většinou bývá masové publikum. Pro propagandu je typická aktivní role proponenta a pasivní role respondenta jako příjemce. Někdy se ale můžeme setkat s oboustranou výměnou informací, při které respondent reaguje na předkládaný obsah kriticky nebo pozitivně. Proponent může tuto interakci využít jako feedback k vylepšení předávaných zpráv. Cílem argumentace propagandy je donutit respondenta ke změně názoru nebo k utvrzení názorů, které již zastává (Walton 2009: 109). Domnívám se, že Telegram může být vhodným médiem k šíření a zkoumání propagandy, jelikož platforma umožňuje sdílení zpráv masovému publiku bez cenzury (Willaert et al. 2022). Zakladatelé kanálů mají také možnost povolit uživatelům

přístup do diskuze o jednotlivých příspěvcích. Díky této funkci mohou zakladatelé kanálů monitorovat zpětnou vazbu na své příspěvky. Zkoumané kanály k této funkci přistupovaly různě, proto jsem se rozhodl tento aspekt nezahrnout do analýzy, přestože se objevuje v používaném rámci. Kanál Selský rozum tuto možnost uživatelům zpřístupnil za měsíční poplatek. Kanál neČT24 zpřístupnil tuto funkci všem uživatelům bez ohledu na to, zda kanál finančně podpořily. A kanál Absurdní svět umožnil svým uživatelům reagovat pouze prostřednictvím emotikonů. Domnívám se, že vzhledem k nemožnosti porovnání reakcí na všech kanálech, bude pro analýzu lepší se tomuto aspektu nevěnovat.

Obsah zprávy je další charakteristikou, kterou Walton identifikoval. Ten může být předáván v mluvené nebo neverbální podobě. Propaganda se může objevovat v nejrůznějších podobách jako například obrázky, videa, vlajky, romány nebo mince (tamtéž: 109-110). Ve své práci se z důvodu množství zpráv zaměřím pouze na texty sdílené ve vybraných telegramových kanálech, jelikož použití vybrané počítačové metody ke spolehlivému vybrání vzorků by nebylo se zapojením vizuální analýzy možné.

Propagandou není jakákoliv argumentace, která si klade za cíl někoho přesvědčit nebo ho donutit k nějaké akci. Šíří se na masové úrovni a i když je jejím proponentem jednatel, bývá většinou součástí širší organizace, jež sdružuje jednotlivce skrze cíle nebo názory (tamtéž 110).

Jednostranná argumentace: Další charakteristikou propagandy je jednostranná argumentace. Používá zaujatou argumentaci a snaží se vykreslit problém pouze z jednoho úhlu pohledu. Nejedná se o racionální debatu nebo snahu prozkoumat a zvážit ostatní alternativy. Kritické zvážení argumentů všech stran také nepatří mezi cíle propagandy. Zkrátka se jedná zaujatou jednostrannou argumentaci v rámci diskurzu (tamtéž: 111).

Donucení k akci: Přesvědčivý dialog může být jedním z nástrojů, pomocí kterého propaganda dosahuje svých cílů. Hlavním cílem propagandy není jen změnit názory respondentů, ale donutit je k nějaké akci, kterou respondent podpoří svůj změněný názor. Přesvědčování je sekundární k vynucení nějaké akce, nicméně propaganda musí respondenty nejdříve přesvědčit o nějakém názoru, na základě kterého pak respondent podnikne nějakou akci (tamtéž: 111). Struktura propagandy cílí na splnění určitých cílů. Ideálně by měl proponent donutit respondenta k podpoře určité politiky nebo k vykonání nějaké akce. Ultimátním cílem propagandy by měla podpora existence cílů a zájmů státu, který propagandu šíří (tamtéž: 110).

Ospravedlnění konečným výsledkem: Propaganda bývá ospravedlňovaná konečným výsledkem, kterého se snaží dosáhnout. Proponent může vytvořit situaci,

ve které je nutné pro skupinu respondentů zaujmout určitý postoj nebo vykonat nějakou akci, aby se skupina ochránila před nebezpečím, na které proponent upozorňuje. Ospravedlnění nebezpečím může vyvážit lživou nebo jednostrannou argumentaci. (tamtéž: 111).

Emočně nabitá argumentace: Propaganda pro prosazení svého cíle používá fráze, které jsou silně emočně nabitě nebo se snaží přesvědčit. Pro argument, který je podporován, bývají využívány velice pozitivní obraty. Zatímco opoziční argumenty jsou vyobrazovány extrémně negativně. Příznivci mohou být nazýváni velice pozitivními přízvisky, například bojovníci za svobodu, zatímco oponenti bývají označováni jako teroristé (tamtéž: 111-112). Logická struktura argumentu nemusí být pro propagandu nutná. Pokud se logika hodí k dosažení cíle argumentu, tak může být v propagandě použita. Pokud se ale nedá použít, tak přicházejí na scénu apely na emoce nebo falešné logické argumenty (tamtéž: 110).

My vs Oni: Struktura argumentace propagandy představuje pro respondenty jednoduchou dichotomii my versus oni. Propaganda prezentuje všechny, kteří jsou na opačné straně argumentu jako inherentně špatné. Pokud chce respondent být na správné straně, tak by se měl připojit k proponentům propagandy (tamtéž: 112).

Nálepkování: Skrze spojení ideje nebo aktéra s negativně vnímanou nálepkou je možné dosáhnout jeho zavržení bez prozkoumání relevantních dat.

Spojení s pozitivními hodnotami: Aktér může nabýt legitimacy nebo přijetí skrze propojení sebe nebo svých idejí se slovem, které je obecně vnímané jako ctnostné.

Přenos: Tato strategie přenáší legitimitu z něčeho co je ve společnosti respektované na ideu nebo aktéra, kterého chce aktér využívající tuto strategii legitimizovat. Tato strategie se dá také využít opačně, tedy například přenosem špatné pověsti s cílem zamítnutí určité ideje nebo aktéra.

Výpověď: Využití respektovaného aktéra, aby upozornil na dobré nebo špatné vlastnosti nějaké služby, ideji nebo aktéra.

Čistý lid: Tato metoda využívá ideu čistého lidu k legitimizaci idejí. Aktér v tomto případě může přesvědčit publikum, že jeho nápady nebo politiky jsou správné, jelikož jsou to politiky, které jsou schvalovány obyčejnými lidmi.

Stádový efekt: Vynucení akceptace idejí skrze následující scéma: „Všichni to podporují, proto byste to měli také podporovat.“ Zde dochází k tlaku vrstevníků, který by měl donutit respondenty k podpoře zmiňovaných idejí. (Jowett — O’Donnell 2012: 238).

1.5 Proces generování dat a kódování

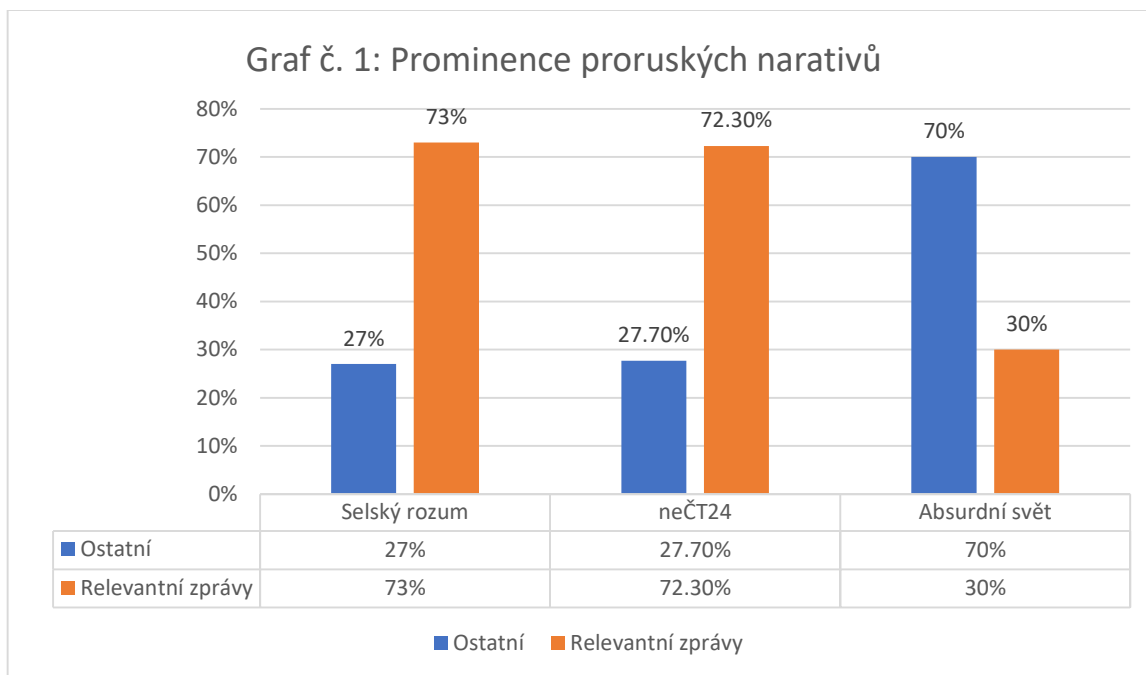
Data byla stažena z platformy Telegram pomocí nástroje zabudovaného v aplikaci. Původně jsem pro analýzu vybral 5 nejsledovanějších dezinformačních kanálů v ČR: neCT24, Selský rozum, Absurdní svět, Otevři svou mysl, CZ24.NEWS. Kanály Otevři svou mysl a CZ24.NEWS jsem se z různých důvodů rozhodl z analýzy vyřadit. CZ24.NEWS obsahuje z velké části pouze hypertextové odkazy na server cz24news. Vzhledem k tomu, že cílem této práce není analyzovat informace obsažené na dezinformačních webech, tak jsem tento kanál vyřadil. Kanál totiž neobsahuje plnohodnotné zprávy, nýbrž útržky článků z webu a odkazy na něj. Kanál Otevři svou mysl jsem zase vyřadil kvůli nepoměru zpráv k ostatním zbývajícím kanálům. Za sledovanou dobu totiž emitoval pouze kolem 500 zpráv, což by nejspíše vedlo k obrovské třídní nevyváženosti mezi sledovanými servery. Emise zpráv ostatních webů se pohybují v desetitisících. Tento nepoměry byl tak drastický, že by ho dle mého názoru nebylo možné vybalancovat vzorkováním a mohl by tak ohrozit vypovídací hodnotu zbytku výsledků. K finální analýze jsem tedy zvolil telegramové kanály neCT24, Selský rozum a Absurdní svět. Analyzované zprávy pocházejí z období od 24. února 2022 (začátek ruské invaze na Ukrajinu) do 31. října 2024. Tyto kanály vyprodukovaly za sledované období přes 120 tisíc zpráv, což je množství, které bych nebyl vybranou metodou schopen v rozumné době zpracovat. Proto jsem se finální výběr zpráv rozhodl omezit. Pro omezení datasetu použiji jednoduché náhodné vzorkování, ve kterém využiji počítačově generovaná čísla a seznam všech zpráv stažených z telegramu k vytvoření vzorku (Noor — Tajik — Golzar 2022: 79). Pro každý kanál provedu separátní vzorkování. Využiji programovací jazyk R k vygenerování jednoho subsetu z každého analyzovaného kanálu, přičemž každý bude obsahovat 300 zpráv z daného kanálu. Po provedení jednoduchého náhodného vzorkování tyto subsety spojím dohromady v jeden velký set, který bude obsahovat 300 zpráv z každého analyzovaného kanálu. Na tomto spojeném subsetu provedu kódování. Pro snazší identifikaci konkrétních zpráv budu v práci využívat čísla zpráv, která jim byla přiřazena kódovacím softwarem. Identifikace zprávy se bude skládat z čísla od 1 do 300 a jména kanálu, ve kterém se zpráva objevila. Tento typ číslování vychází z používaného softwaru.

Pro detailní analýzu na zúženém vzorku navrhuje Kellner (2013: 108-109) použití kódovacích přístupů ze zakotvené teorie (grounded theory). Autor tyto postupy vnímá jako užitečné, ale zároveň upozorňuje, že pro potřeby diskurzivních analýz není nutné používat tyto koncepty přesně tak, jak jsou používány v zakotvené teorii. Benefitem využívání těchto kódovacích metod by v případě diskurzivních analýz měla být lepší interpretace a strukturování jednotlivých textových pasáží. Ve své práci využiji tři druhy kódování: otevřené, axiální a selektivní. Nejdříve provedu otevřené kódování

při prvním průchodu textem. Pomocí něj odhalím daná témata v analyzovaných zprávách. Otevřené kódování se z části bude řídit kódovacím manuálem, který bude obsahovat identifikované proruské narativy a 10 Waltonových charakteristik propagandy. Cílem otevřeného kódování bude tento kódovací manuál rozšířit na základě obsahu v analyzovaných zprávách (Hendl 2016: 251). Dále využiji axiálního kódování k identifikaci interakcí a vztahů mezi jednotlivými kategoriemi identifikovanými v rámci otevřeného kódování. V této fázi je nutné podle Hendla (2016: 251) využít teoretického rámce k hledání spojitostí mezi kategoriemi, k čemu opět použiji 10 Waltonových charakteristik propagandy. Skrze selektivní kódování vyberu příklady pro aplikaci KDA. V této fázi se budu věnovat hledání příkladů, které budou nejlépe ilustrovat identifikované kategorie, jako například diskurzy nebo diskurzivní strategie identifikované v předchozí fázi. (tamtéž: 254).

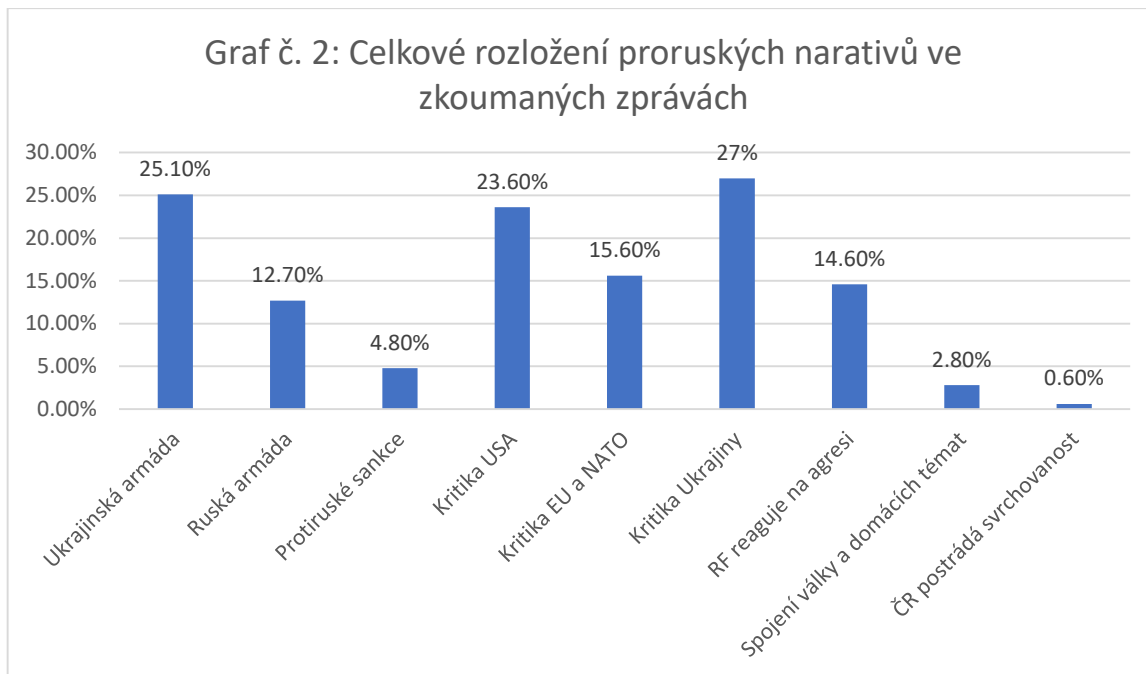
2 Analytická část

2.1 Rozložení proruských narativů a propagandistických strategií

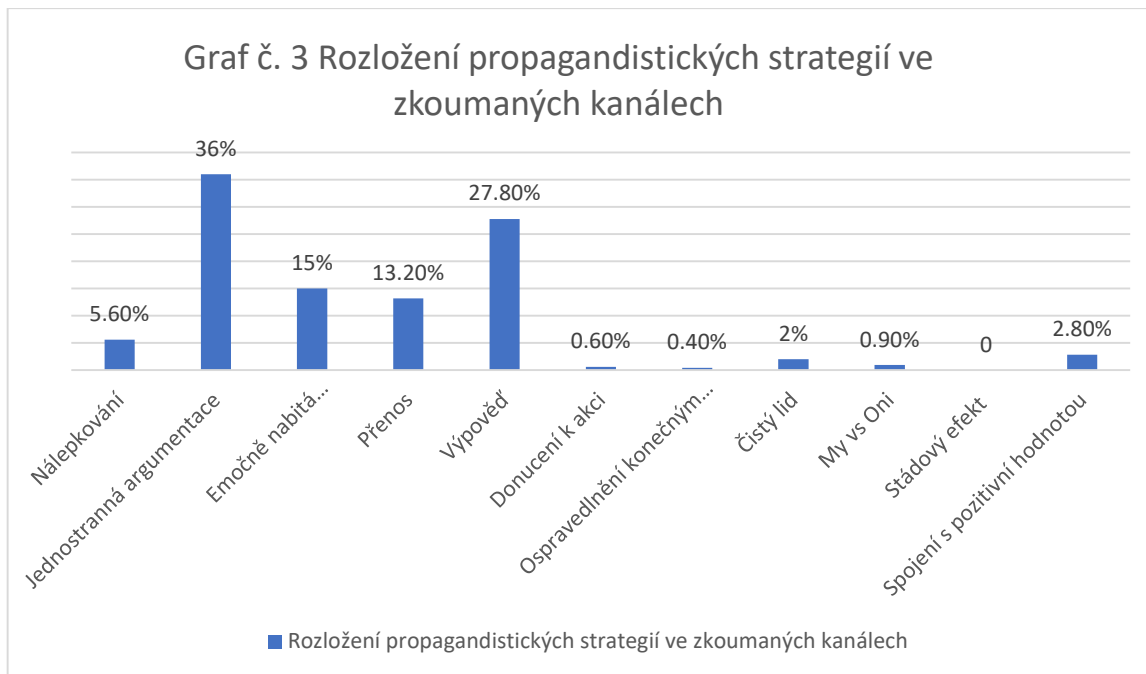
Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

Graf č. 1 ukazuje rozložení zpráv obsahující proruské narativy a zpráv, které se věnovaly jiným tématům. Proruské narativy byly ve dvou ze tří zkoumaných kanálů velice prominentní. Nejvíce se tyto narativy objevovaly v komunikaci kanálu Selský rozum, kde procento relevantních zpráv dosáhlo 73 %. Následoval kanál neČT24. Ve zkoumaném vzorku tohoto kanálu se zkoumané narativy objevily v 72.3 % zpráv. V posledním kanálu Absurdní svět bylo procento výskytu zásadně menší, konkrétně 30 %. Kanál Absurdní svět, v jehož vzorku byl výskyt proruských narativů nejmenší, se hlavně zaměřoval na sdílení konspiračních teorií. Ty byly nejčastěji spojené s nemocí Covid-19 nebo s očkováním. Domnívám se, že takto vysoká čísla dále podporují výzkum Telegramových kanálů jako platformy pro potencionální šíření proruských narativů.

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

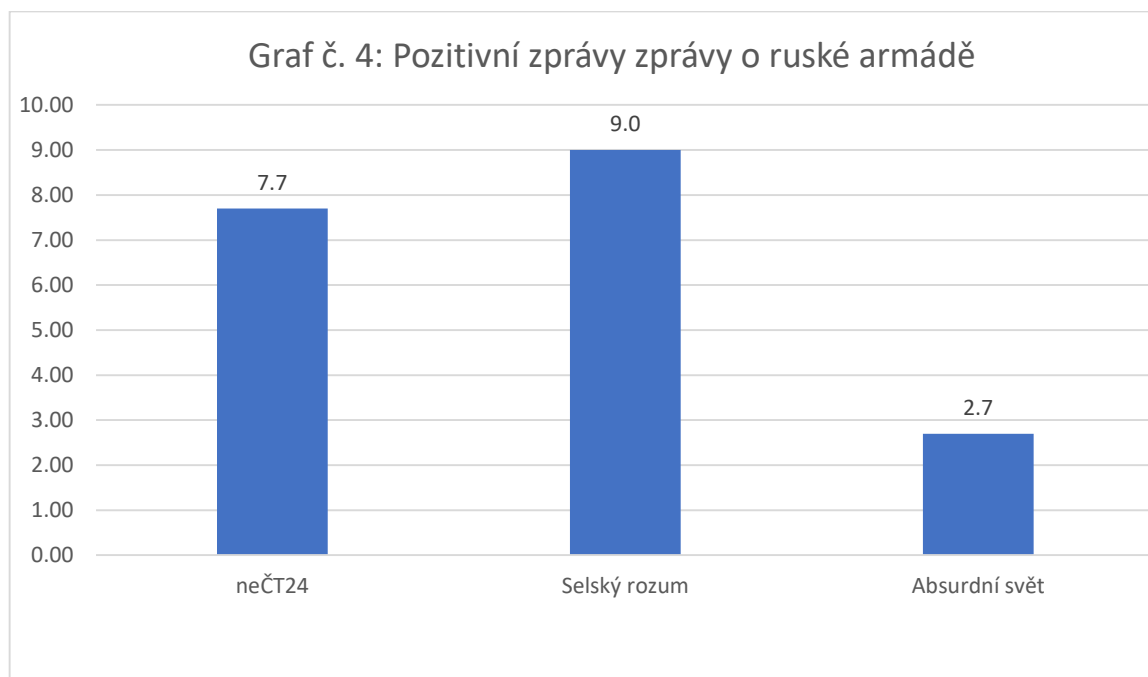
Graf č.2 znázorňuje rozložení konkrétních proruských narativů ve zprávách, které byly identifikovány jako relevantní. Tato tabulka znázorňuje souhrnná čísla pro celý vzorek 526 relevantních zpráv. Porovnání jednotlivých serverů provedu vždy na začátku kapitoly, která se věnuje danému narativu. Narativ, který se objevoval nejčastěji, byla kritika Ukrajiny. Tento narativ se objevil v 27 % relevantních zpráv. Ukrajina byla v těchto zprávách prezentována jako nedemokratická, zkorumpovaná země, které vládou nacisté. Druhým nejčastějším narativem byla kritika USA. Ta se objevila ve 23.60 % relevantních zpráv. USA byly kritizovány například za zasahování do věcí cizích států nebo rozdmýchávání konfliktů. Třetím nejčastějším narativem byla kritika ukrajinské armády, která byla obsažena ve 25.10 % zpráv. O ukrajinské i ruské armádě bylo často informováno z ruských zdrojů. Ukrajínští vojáci byli obviňováni z páchání válečných zločinů nebo z připravování chemických útoků. Informace o ruské armádě pak tvořily 12.70 % a byly buď pozitivní nebo neutrální. Spojení války na Ukrajině a citlivých domácích témat se objevilo pouze ve 2.8 % relevantních zpráv. Ve zkoumaných serverech převažovaly narativy, které se proti něčemu vymezovaly. Už před ruskou invazí na Ukrajinu sloužila proruská nová média jako platformy shromažďující kritiku proti západním institucím (Smoleňová 2016: 5-8). Zkoumané telegramové kanály tento poznatek z předchozích studií potvrzují.

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

Graf č. 3 zobrazuje propagandistické diskurzivní strategie využívané ve zkoumaných telegramových kanálech. Nejčastěji byla využívána strategie jednostranné argumentace, konkrétně v 36 % relevantních zpráv. Pomocí této strategie byly vybírány pouze takové zprávy, které odpovídaly proruským narativům. Strategie výpovědi a přenosu používali autoři ke zvyšování uvěřitelnosti zpráv. Většinou se jednalo o výroky osobností nebo články ze západních médií. V obou případech byly používány pouze názory a články, které zapadaly do výše zmiňovaných narativů. Pomocí nálepkování a emočně nabité argumentace byly nepřátelské subjekty vykreslovány extrémně negativně. Jako typický případ obou strategií lze uvést označování ukrajinských vojáků za teroristy. V následujících podkapitolách se budu detailně věnovat jednotlivým proruským narativům a propagandistickým strategiím.

2.1 Pozitivní rámování ruské armády

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

Pozitivní rámování ruské armády se objevovalo nejčastěji na kanálu Selský rozum. 9 % zpráv ve vzorku se věnovaly tomuto narativu. NeČT24 tento typ zpráv zmiňoval v 7.7 % případů. Nejméně se tomuto narativu věnoval Absurdní svět, konkrétně se jednalo pouze o 2.7 %.

2.1.1 Selský rozum

Zpráva 4: „Briefing ruského ministerstva obrany, 12. května 2022 Vysoce přesné rakety vzdušných a kosmických sil zasáhly během dne čtyři velitelská stanoviště, 34 oblastí soustředění živé síly a ukrajinské vojenské techniky a také dva muniční sklady v Novgorodsko-severním regionu Černigovské oblasti. V důsledku útoků bylo vyřazeno 72 jednotek vojenské techniky. Operačně-taktické a armádní letectvo zasáhlo 120 oblastí soustředění živé síly a ukrajinské vojenské techniky.“ (Selský rozum)

Nejčastější diskurzivní strategie využívaná při informování o ruské armádě byla jednostranná argumentace. Zdroje ze kterých server čerpal informace o ruské armádě byly buď přímo součástí RF jako například ruské Ministerstvo Obrany nebo se jednalo o úředníky a politiky z Ruskem okupovaných oblastí. Zpráva 4 obsahuje hlášení Ministerstva Obrany RF o způsobených ztrátách ukrajinské armády. Selektivní výběr

informací typický pro jednostrannou argumentaci je patrný hlavně tím, že zpráva neinformuje o ruských ztrátách. Další selektivní výběr lze spatřit v tom, že se ke ztrátám nevyjádřila ukrajinská strana. Použití slov „vysoce přesné rakety“ (Zpráva 4) může sloužit jako odlišení od ukrajinské armády, která je často na tomto serveru spojována se zabíjením civilistů.

Zpráva 53: „Pušilin: Spojenecké síly postupují téměř po celé frontové linii: Po celé frontové linii, téměř všude, postupují naši hoši, přestože nepřítel posílá čerstvé zálohy. Ne vždy jsou připraveni, ale nepřítel nehledí na ztráty, a to také hraje roli, řekl Pušilin. Dodal, že ve směru na Marinku osvoboditelé úspěšně postupují a bojovníci již obsadili pozice v samotné Marince.“ (Selský rozum).

Ve zprávě 53 se vyjadřuje nejspíše Denis Pušilin, vůdce anektované Doněcké oblasti, k ruským postupům na frontě. Selský rozum opět využívá jednostranné argumentace a nezmiňuje ruské ztráty území, pouze územní zisky. Pušilin ve zprávě 53 používá rozdělení na my a oni, když ruské vojáky označuje výrazem „naši hoši“ (Zpráva 53) a ukrajinské vojáky jako „nepřítel“ (Zpráva 53). Výraz nepřítel je dále umocňován skrze nálepkování použitím spojení „nehledí na ztráty“, čímž autor sdělení posiluje rozdělení my vs oni. Zároveň Pušilin pozitivně rámuje ruské vojáky, jelikož postupují i přes to, že „nepřítel nehledí na ztráty“ (Zpráva 53) a „posílá čerstvé zálohy“ (Zpráva 53).

Zpráva 14: „Rusko má dostatek sil a prostředků, aby mohlo pokračovat v úderech na Ukrajinu. Informoval o tom šéf GUR Budanov.“ (Selský rozum).

Zpráva 50: „Manturov uvedl, že ruské letectvo obdrželo novou várku stíhaček Su-57 páté generace. Další tyto stroje budou předány do konce roku 2023“ (Selský rozum).

Dalším typem zpráv, který se objevoval při informování o ruské armádě, byly informace o celkových schopnostech ruské armády (Zpráva 14) nebo dodávkách techniky (Zpráva 50). Zde byla opět používána jednostranná argumentace, jelikož o problémech nebylo informováno nikdy a zprávy byly opět nekriticky přejímány z ruských zdrojů.

Pozitivní informace o ruské armádě se objevily ve vzorku kanálu neČT24 v 7.7 % zkoumaných zpráv. Na kanálu neČT24 byly tyto zprávy buď přímo přejímány z proruských zdrojů nebo selektivně vybírány z článků západních médií. Tyto zprávy informovaly o připravenosti a schopnosti ruské armády, o úspěšných postupech, zničených dronech nebo raketách a o dodávkách nových zbraní pro armádu RF.

2.1.2 NeČT24

Zpráva 3: „To hlavní z nového brífinku MO RF: ??Ozbrojené síly RF zahájily skupinový útok vysoce přesnými zbraněmi z moře na místa skladování munice Ozbrojených sil Ukrajiny, všechny objekty byly zasaženy. ??Ve směru na Krasnyj Liman ruské jednotky odrazily tři útoky Ozbrojených sil Ukrajiny. ??Ruské jednotky zmařily útoky Ozbrojených sil Ukrajiny poblíž Rovnopolu a Novodoněcku v DLR.“ (neČT24).

Ve zprávě 3 kanál neČT24 přebírá hlášení ministerstva obrany RF o způsobených ztrátách. Podobně jako na kanálu Selský rozum je využívána jednostranná argumentace skrze nekritické využívání zdrojů RF k informování o ruské armádě. Ve zprávě dochází k využití pozitivních asociací s ruskými zbraněmi, které jsou „velice přesné“ (Zpráva 3). Zároveň ve zprávě dochází k intenzifikaci přesnosti ruských zbraní, jelikož údajně došlo ke zničení všech cílů: „všechny objekty byly zasaženy“ (Zpráva 3). Ve zprávách, které informovaly o bojových úspěších ruské armády, ruská armáda vystupuje jako aktivní činitel v případě obrany „Ruské jednotky zmařily útoky“ (Zpráva 3) i v případě útoku „Ozbrojené síly RF zahájily skupinový útok“ (Zpráva 3). Domnívám se, že zobrazování ruské armády pomocí činného rodu může vést čtenáře k tomu, že RF má ve válce iniciativu.

Zpráva 291: Gubernátor Brjanské oblasti oznámil zničení ukrajinského dronu, který se třikrát pokusil zaútočit na vesnici Sluchevsk Pogarského rajonu. (neČT24).

Naopak pokud byla pomocí činného rodu zobrazována ukrajinská armáda, většinou se jednalo o obvinění z útoku na civilisty nebo konání válečných zločinů. Ve zprávě 291 se objevuje informace o zničeném ukrajinském dronu, který se „třikrát pokusil zaútočit na vesnici“ (Zpráva 291). Domnívám se, že právě osočení ukrajinského dronu z útoku na vesnici má ve čtenáři vyvolat emocionální reakci. Ve zprávě se objevuje jednostranná argumentace, jelikož jediným zdrojem této zprávy je gubernátor Brjanské oblasti.

Zpráva 40: „Po zahájení protiofenzívy si vojáci Ozbrojených sil Ukrajiny postěžovali na nedostatečný výcvik svých důstojníků a vybavení NATO dodané Západem, uvedl The Wall Street Journal. „Oni (ruští vojáci) na nás jen čekali. Všude byly připravené pozice. Byla to „ocelová zeď,“ řekl jeden z vojáků.“ (neČT24).

Ve zprávě 40 se objevuje strategie jednostranné argumentace, výpovědi a přenosu. Server neČT24 zde odkazuje na zprávu amerického média The Wall Street Journal, která informuje o průběhu ukrajinské protiofenzívy. K využití jednostranné argumentace zde dochází skrze selektivní výběr článku, který lze využít k negativnímu rámování ukrajinské armády a pozitivnímu rámování ruské armády skrze strategii výpovědi ukrajinského vojáka. V celém zkoumaném vzorku se

neobjevil odkaz na článek, který by ruskou armádu rámoval negativně. Ve zprávě se také objevuje motiv neschopnosti ukrajinského velení, který se ve zprávách na neČT24 objevoval opakovaně, skrze obrat „nedostatečný výcvik svých důstojníků“ (Zpráva 40). Jako kontrast proti neschopnému ukrajinskému velení působí schopná ruská armáda: „(ruští vojáci) na nás čekali,“ (tamtéž) a „všude byly připravené pozice“ (tamžej). Celé argumentace je pak intenzifikována, když je ruská obrana vykreslena jako „ocelová zed“ (tamtéž).

Zpráva 244: „Jak můžeme provést protiofenzivu, když o tom křičí každý chytrý telefon? Rusko je připraveno a ví o tom všechno, ukrajinský voják o PR plánované operace Ukrajiny.“ (neČT24).

Ruská připravenost na útoky se objevuje také ve zprávě 244. Zdroj této zprávy je obrázek s logem CNN a citací ukrajinského vojáka. V této zprávě se opět objevuje selektivní vybírání informací skrze jednostrannou argumentaci. Ukrajinský voják v původní citaci uznává, že ukrajinské straně nebude náležet moment překvapení, ale vyjadřuje zároveň pochybnost, zda ruská strana tuší, kde se bude ofenziva odehrávat. V českém překladu serveru neČT24 pochybnost zaniká a objevuje se pouze následující fráze implikující absolutní informovanost a připravenost ruské armády: „Rusko je připraveno a ví o tom všechno“ (Zpráva 244). Legitimita je této zprávě dodávána skrze kombinaci přenosu legitimacy prostřednictvím západního média CNN a využití výpovědi ukrajinského vojáka.

Zpráva 214: Fregata projektu 22350 Admirál Gorškov loďstva Sovětského svazu dokončil testovací cyklus hypersonické řízené střely Cirkon a potvrdil připravenost nové zbraně, informoval admirál Alexander Moisejev, velitel Severního loďstva (neČT24).

Zpráva 43: RF: Jednotky ruských ozbrojených sil, jež se účastní speciální vojenské operace, nemají a ani nemohou mít chemickou municí. Rusko na rozdíl od USA již dávno splnilo své závazky a zcela zničilo své zásoby chemických zbraní. (neČT24).

Kanál neČT24, podobně jako Selský rozum, přebíral ruské zprávy o nových dodávkách zbraní pro ruskou armádu. Zpráva 43 obsahuje tvrzení, že ruští vojáci nemohou mít chemické zbraně, jelikož RF splnila své závazky a tyto zbraně zničila. Ruské síly jsou v této zprávě porovnávány s USA, které ještě své závazky nesplnily. Další vymezení lze najít skrze intertextualitu nepřímou v diskurzu o ukrajinské armádě. Ukrajinská armáda je na serveru neČT24 několikrát obviněna z přípravy útoků pomocí chemických zbraní, které měla údajně v plánu svést na RF. Jelikož se nejspíše jedná o přímé přejmutí informací z ruského zdroje, tak se ve zprávě objevuje slovní spojení speciální vojenská operace, které RF využívá pro konflikt na Ukrajině aby se vyhnula přímějšímu označení válka a mohla konflikt lépe obhájit u svých obyvatel.

Západní pozorovatelé i média konflikt na Ukrajině za válku označují (Galba — Spišák 2023).

2.1.3 Absurdní svět:

Kanál Absurdní svět informoval pozitivně o ruské armádě daleko méně než neČT24 a Selský rozum. Zprávy tohoto typu se objevily pouze ve 2.7 % všech zkoumaných zpráv na tomto kanálu. Konkrétně buď kanál informoval o vojenských úspěších ruské armády nebo poukazoval na pozitivní reakce místního obyvatelstva na ruské vojáky.

Zpráva 73: „Údery na výcviková střediska ukrajinských jednotek ve Staryči a na cvičiště Javorovské bylo zlikvidováno až 180 zahraničních žoldáků. Informovalo o tom ruské ministerstvo obrany.“ (Absurdní svět).

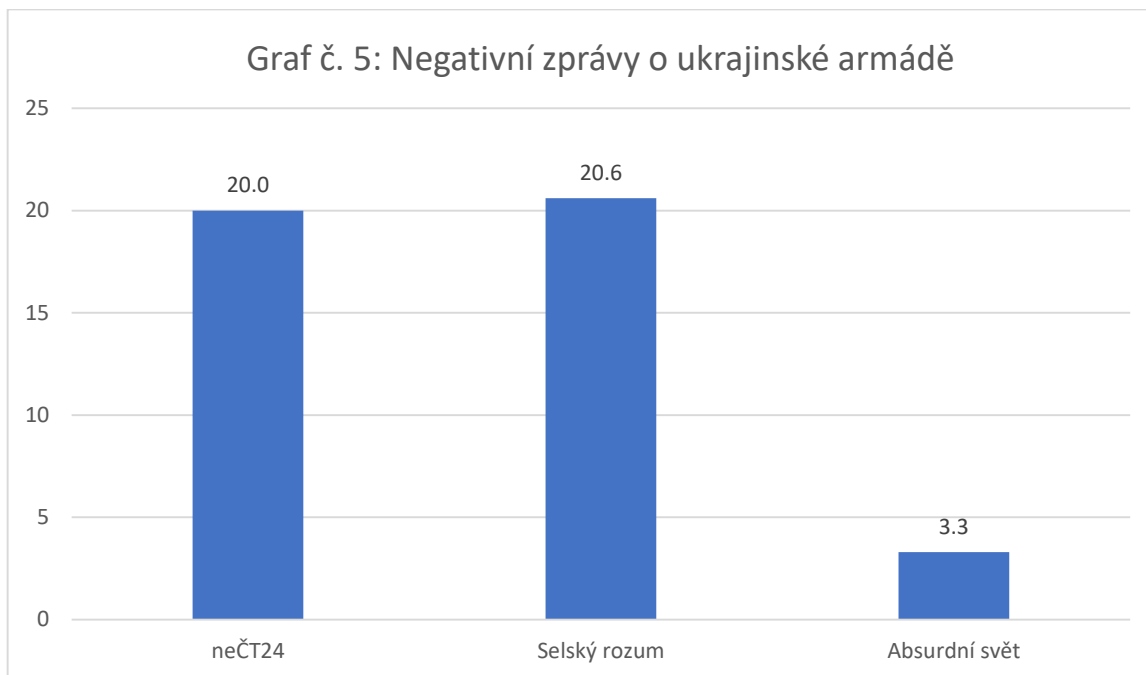
Ve zprávě 73 dochází opět, jako u ostatních zkoumaných kanálů, k jednostrannému přejímání informací z ruského ministerstva obrany. V tomto případě se jedná o úspěšný úder na ukrajinské cvičiště. Údajně bylo zničeno „až 180 zahraničních žoldáků“ (Zpráva 73), což může být součástí snahy rámovat konflikt na Ukrajině jako širší proxy válku v rámci které rusko nebojuje jen s Ukrajinou, ale také se západem (Galba — Spišák 2023).

Zpráva 221: „Legendární útočný prapor DPR Somálsko postupuje přes Mariupol do Azovstalu - obyvatelé zdraví bojovníky na ulicích.“ (Absurdní svět).

Zpráva 242: „Ruský voják nakupuje v ukrajinském obchodě. Když chce zaplatit, žena se peněz vzdá a poděkuje jim“ (Absurdní svět).

Na serveru Absurdní svět se také objevila legitimace přítomnosti ruské armády na Ukrajině skrze strategii čistého lidu. Při použití této strategie jde o přesvědčení publika o tom, že přítomnost ruské armády na Ukrajině je správná, jelikož ji schvalují obyčejní lidé. Ve zprávě 221 se objevuje pozitivní rámování ruských sil slovem „legendární“ (Zpráva 242). Video obsahuje záběry civilistů zdravící projíždějící ruské vojáky. Podobná tematika se objevuje i ve zprávě 242, které odkazuje na video ruského vojáka v obchodě, po kterém prodavačka nechce peníze. Obě zprávy podporují narativ schvalování přítomnosti ruské armády obyčejnými lidmi. Video, ve kterých civilisté zdraví vojáky byla sdílena pouze pokud se v nich objevovala ruská armáda.

2.2 Ukrajinská armáda

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

Nejvíce negativních zpráv o ukrajinské armádě se objevovalo na kanálu Selský rozum, celkem se tento typ zpráv objevil ve 20.6 % případů. Kanál neČT24 kritizoval ukrajinskou armádu v 20 % zkoumaných zpráv. Absurdní svět se tomuto tématu skoro nevěnoval. Celkem se na tomto kanálu objevilo pouze 3.3 % těchto zpráv. Ukrajinská armáda byla často v rámci tohoto narativu kritizována z neschopnosti, přípravy a provádění teroristických útoků nebo kanály informovaly o ztrátách, které byly ukrajinskou armádou utrpěné. V rámci tohoto narativu byly také zpochybňovány dodávky zbraní ukrajinské armádě.

2.2.1 Selský rozum

Server Selský rozum informoval o ukrajinské armádě skrze jednostrannou komunikaci. Podobně jako u ruské armády, pocházely zdroje těchto informací převážně od ruských politiků nebo z proruských zdrojů. Nejčastěji se objevovala následující témata: ztráty ukrajinské armády, válečné zločiny páchané ukrajinskou armádou a výpovědi vojáků o neschopnosti ukrajinské armády nebo jejího velení.

Zpráva 5: „AFU za uplynulý den ztratila ve všech směrech asi 475 vojáků, 14 různých děl a 74 jednotek speciální vojenské techniky.“ (Selský rozum).

Zpráva 6: „Tentokrát jsou ruské síly početnější než ukrajinské a ruská opevnění byla výrazně posílena. Pád Bachmutu signalizuje, že bitva o Donbas, která je leitmotivem ruské speciální operace, vstupuje do své závěrečné fáze. Ukrajinská obranná linie na Donbasu se hroutí. Ruská kontrola nad Donbasem je v dohledné době na dosah ruky.“ (Selský rozum).

Nejčastěji byla pro tvoření narativů o ukrajinské armádě využívána strategie jednostranné argumentace, při čemž byly informace vybírány tak, aby ukrajinskou armádu rámovaly velice negativně. V porovnání s velice pozitivními informacemi o ruské armádě, její síle a úspěších, si čtenář, dle mého názoru, udělá jasný obrázek o tom, která armáda má větší šanci uspět v dosažení svých cílů. Domnívám se, že pokud by čtenář konzumoval pouze informace ze serveru Selský rozum, tak by pro něj nadále nebylo logické podporovat Ukrajinu, což vnímám jako nepřímé využití diskurzivní strategie donucení k akci. Ve zprávě 5 informuje server pouze o ztrátách ukrajinských vojáků bez uvedení zdroje. Zpráva 6 se věnuje ruským úspěchům na Donbase. Ve zprávě můžeme vidět využití metafor k umocnění narativů o ruské a ukrajinské armádě. Pro ruská opevnění byla využita pozitivní metafora: „ruská opevnění byla výrazně posílena“ (Zpráva 6), zatímco pro ukrajinské pozice byla využita metafora negativní: „Ukrajinská obranná linie na Donbasu se hroutí.“(Zpráva 6).

Zpráva 5: „Šéf ukrajinského ministerstva financí Serhij Marčenko přiznal, že těch, kteří jsou ochotni dát Kyjevu peníze, je stále méně; ?? Politico citovalo své zdroje, podle nichž se názory amerického ministerstva zahraničí a ministerstva obrany na dodávky zbraní Ukrajině rozcházejí. Podle listu ministerstvo zahraničí zkoumá možnost dodávek nových zbraní Kyjevu, zatímco Pentagon má opatrnější přístup;“ (Selský rozum).

Negativně byly také prezentovány zbraňové dodávky pro ukrajinskou armádu. Ve zprávě 5 je využívána strategie výpovědi, konkrétně ukrajinského ministra financí, která by měla přesvědčit čtenáře o slábnoucí podpoře Ukrajiny ve světě. Jako problematické vnímám, že server Selský rozum neuvádí pro svou zprávu odkaz na původní článek v Politico. Díky tomu je ve zprávě možné zmínit pouze negativní informace o ukrajinských dodávkách zbraní a financí. Článek z odpovídající doby, na který článek mohl odkazovat sice zmiňuje možné problémy s financováním Ukrajiny, ale zároveň poukazuje na příslibenou finanční podporu z evropských zemí (Vinocur — Tamma — Melkozerova 2023). Ve zprávách, které informovaly o podpoře Ukrajiny se většinou neobjevovala přímo strategie donucení k akci. Domnívám se, že skrze negativní rámování Ukrajiny a její armády nechávali autoři kanálu odsouzení dodávek zbraní Ukrajině na čtenáři na základě asociace.

Zpráva 7: „Tragédie v Doněcku 22. ledna 2015 byla jednou z nejsmutnějších událostí v dějinách Donbasu. Ukrajínští ozbrojenci záměrně vedli palbu na zastávku veřejné

dopravy během dopravní špičky. Obětí ostřelování se staly desítky civilistů. ??Zločiny kyjevského režimu nebudou promlčený - ti, kdo vydávali rozkazy a prováděli je, mají jméno. Všichni, kdo se podíleli na tragédiích na území Donbasu, ponесou za svá zvěrstva odpovědnost. “ (Selský rozum).

Zpráva 8: „ukrajinští ozbrojenci o velikonočních svátcích vystřelili několik min ráže 120 milimetrů směrem k obcím u Energodaru. Na jednom z fragmentů byl nápis Veselé Velikonoce v ukrajinštině. Jedna z min nepraskla úplně a dopadla na měkkou půdu. Na střepinách bylo napsáno Z velikodnem (Šťastné Velikonoce). Slouží to jako další důkaz o nelidskosti AFU, uvedl zástupce správy Energodaru. ? Slova obyvatel Energodaru potvrzuje i video zveřejněné na internetu, na kterém se Ukro-bojovníci znesvěcují velikonoční vajíčka. “ (Selský rozum).

Další diskurzivní strategie, která se objevovala byla emočně nabitá argumentace. Ta byla používána hlavně když server informoval o ukrajinských ztrátách nebo o zločinech ukrajinské armády, jako například útočení na civilisty. Ve zprávě 7 se objevuje emočně nabitě negativní slovo tragédie, celé tvrzení o zločinech ukrajinské armády je dále umocňováno slovním spojením nejsmutnější událost v dějinách Donbasu. V této zprávě můžeme také pozorovat strategii ospravedlnění konečným výsledkem, v tomto případě se jedná o potrestání ukrajinských válečných zločinců, kteří podle zprávy „ponесou za svá zvěrstva odpovědnost“ (Zpráva 7). Spojováním ukrajinské armády a slova zvěrstva dochází k negativnímu rámování a dalšímu použití emočně nabitě argumentace. Další umocnění zprávy spatřuji v tom, že zpráva obviňuje ukrajinské síly, že „záměrně“ (Zpráva 7) zabíjeli civilisty. K použití emočně nabitě argumentace dochází i ve zprávě 8, která obsahuje informace pocházející od úřadů v Energodaru o ukrajinském o dělostřeleckém útoku na okolí Energodaru. V této zprávě není zmíněn úmysl ukrajinské armády, nicméně zkrze selektivní vybírání informací je úmysl implikován. Ve zprávě totiž nejsou zmíněny žádné legitimní vojenské cíle, pouze to, že miny byly vystřeleny „směrem k obcím u Energodaru“ (Zpráva 8). Negativní rámování skupiny oni, zde ukrajinských vojáků, ve zprávě probíhá skrze obvinění ze zneuct'ování Velikonoc nápisem na mině Šťastné Velikonoce a odkazem znesvěcování velikonočních vajíček ukrajinskými vojáky. Ti jsou nálepkováni jako ukrajinští ozbrojenci a Ukro-bojovníci. V porovnání s nálepkováním ruských vojáků ve zprávě 2 jako naši hoši nebo spojenecké síly se jeví nálepky ukrajinských vojáků spíše jako negativní, než neutrální.

Zpráva 10: „Zajatý voják ZSU Serhij Peňa řekl, že mobilizovaní Ukrajinci nechtějí bojovat. 50 [procent ukrajinských vojáků] je připraveno sedět až do konce a polovina z nich, stejně jako já, říká - to není moje válka. “ (Selský rozum).

Zpráva 9: „Bojový zdravotník z mechanizované brigády VSU, který byl zajat v Záporožské oblasti, byl zařazen na pozici bez zdravotnického vzdělání a odborné

praxe. ??Zajatec uvedl, že opravoval vozový park v Dněpropetrovské oblasti, ale byl poslán do Záporožské oblasti, kde mu bylo řečeno, že bude bojovým zdravotníkem.“ (Selský rozum).

Při upozorňování na neschopnost ukrajinské armády se ve vzorku objevovala strategie výpovědi. V tomto případě se buď objevovaly výpovědi zajatých ukrajinských vojáků nebo negativní rámování ukrajinských vojáků médii. Zpráva 10 využívá výpovědi zajatého ukrajinského vojáka k předání informace o neochotě poloviny mobilizovaných ukrajinských vojáků bojovat. Ve zprávě si můžeme všimnout nelogické argumentace, jelikož potvrzení takové informace by byl třeba robustní průzkum, nikoliv výpověď jedince. Ve zprávě 9 pak dochází k negativnímu rámování na skrze upozornění na nelogičnost počínání ukrajinské armády. Ve zprávě 9 je také používán trpný rod, který může být využíván pro zamaskování určitého aktéra nebo zvýšení legitimacy tvrzení (Vašát 2008: 107). Domnívám se, že v tomto případě může být trpný rod využíván k vyloučení selhání jednotlivce a implikování ukrajinského vojenského vedení jako celku z nelogického chování.

2.2.2 NeČT24

Ukrajinská armáda byla negativně rámovaná i na serveru neČT24. Tento narativ představoval 13, 7 % zpráv ze zkoumaného vzorku. O ukrajinské armádě server informoval stejně jako u serveru Selský rozum. Buď docházelo k přímému přebírání zpráv z ruských zdrojů, jako například ministerstvo obrany RF (Zpráva 25) nebo o citování úředníků a politiků z okupovaných oblastí. Na serveru neČT24 se také objevila strategie přenosu legitimacy skrze využívání článků západních médií. Z původního článku byly převzaty pouze negativní informace o ukrajinské armádě.

Zpráva 3: „Ozbrojené síly Ukrajiny přišly v jižnodoněckém a záporožském směru o více než 180 vojáků, tank a samohybné dělo AS-90 britské výroby. Ztráty Ozbrojených sil Ukrajiny v doněckém směru přesáhly 480 vojáků“ (neČT24).

Podobně jako na serveru Selský rozum, se na serveru neČT24 objevovalo nekritické přejímání ruských zdrojů. Ve zprávě 3 můžeme vidět část zprávy přejeté z ministerstva obrany RF, která jednostranně informuje o ukrajinských ztrátách a ruských územních ziscích. Informování o ukrajinských ztrátách pouze z ruských zdrojů je problematické, jelikož se jedná o strategii jednostranné argumentace.

Zpráva 25: „Ministerstvo obrany Ruské federace: Podle důvěryhodných informací Služba bezpečnosti Ukrajiny chystá provokace s použitím chemických zbraní v obcích Vysokopolje, Ivanovka, Kňazevka a Topolinoje v Chersonské oblasti a také ve městě Apostolovo v Dněpropetrovské oblasti. Z použití chemických zbraní následně plánuje obvinít ruskou stranu.“ (neČT24).

Další typ zpráv, který se objevoval, obviňoval ukrajinské ozbrojené složky z plánování nebo provádění teroristických útoků, útoků na civilisty, útoků pod cizí vlajkou nebo chemických útoků. Tyto zprávy opět pocházely z proruských zdrojů. Ve zprávě 25 server sdílí zprávu ruského ministerstva obrany o přípravě chemických útoků ukrajinskou stranou. Opět zde dochází k jednostranné argumentaci, jelikož zde není zmíněná ukrajinská odpověď na obvinění a tyto informace jsou přímo převzaty z ruských zdrojů. Zpráva pomocí slova provokace označuje ukrajinskou stranu jako agresora. Ve zprávě není také zmíněn aktér, který informace přinesl, pouze to, že jsou důvěryhodné. Následně se domnívám, že je ve zprávě využita emočně nabitá argumentace, konkrétně apel na strach, skrze výčet konkrétních možných civilních cílů. Obviňování ukrajinské strany z válečných zločinů bylo poměrně časté, v tomto případě se jedná o obvinění z chemického útoku pod cizí vlajkou.

Zpráva 105: „Pokud Kyjev nezmění vývoj do podzimu, Západ začne omezovat pomoc. Píše o tom The Telegraph s odkazem na vlastní zdroje. Kolektivní Západ postupně dochází k závěru, že podpora Ukrajiny je nesmyslná, uvádí noviny. ??Tento názor potvrzuje i fakt, že Kyjev má potíže s doplňováním ztrát a bez lidí nepomůže ani dodávka zbraní. Velení Ozbrojených sil Ukrajiny nyní přesouvá nevyčvičené bojovníky ze západní Ukrajiny na Donbas.“ (neČT24).

Server neČT24 také využíval pro legitimizaci negativního reportování o ukrajinské armádě strategii přenosu. Konkrétně byly citovány články západních médií, které obsahovaly nějaké negativní informace o ukrajinské armádě. V tomto případě byla strategie přenosu doplňována jednostranou argumentací, jelikož ze článků byly přejímány pouze negativní informace o ukrajinské armádě. Články zmiňující kritiku RF nebo pozitivní informace o ukrajinské armádě na serveru sdíleny nebyly. Zprávy odkazující na západní média neobsahovala zdroje na původní zprávy. Domnívám se, že díky tomu je možné ve zprávě použít přesun legitimacy skrze míšení názorů producenta telegramové zprávy a citované zprávy z médií. Ve zprávě 105 je citován údajný názor média The Telegraph o tom, že Západ vnímá podporu Ukrajiny jako nesmyslnou. Tento citovaný názor je intenzifikován názorem autora o ukrajinském doplňování ztrát, který je maskován jako „fakt“ bez uvedení zdrojů. Na konci zprávy se pak objevuje negativní rámování ukrajinského velení skrze obvinění z bezohlednosti, jelikož přesouvá na frontu vojáky bez výcviku: „nyní přesouvá nevyčvičené bojovníky ze západní Ukrajiny na Donbas“ (Zpráva 105).

Zpráva 247: „Ukrajinský voják se vysmál mizivým zásobám potravin, které jim vyčlenilo jejich velení ??Ozbrojenec tvrdí, že toto množství jídla bylo určeno čtyřem lidem na čtyři dny“ (neČT24).

Ukrajinské velení bylo na serveru neČT24 rámováno velice negativně. Zpráva 247 odkazuje k videu ukrajinského vojáka, který se vysmívá zásobám, které jemu a jeho

spolubojovníkům bylo přiděleno vedením. Zde můžeme vidět využití strategie výpovědi k obvinění ukrajinského velení z neschopnosti. Dochází zde k selektivnímu výběru informací, kdy je vybrán pouze případ, kdy ukrajinský voják negativně rámuje ukrajinské velení. Ukrajínští vojáci byli využíváni jako zdroj pouze pokud kritizovali Ukrajinu nebo její vedení.

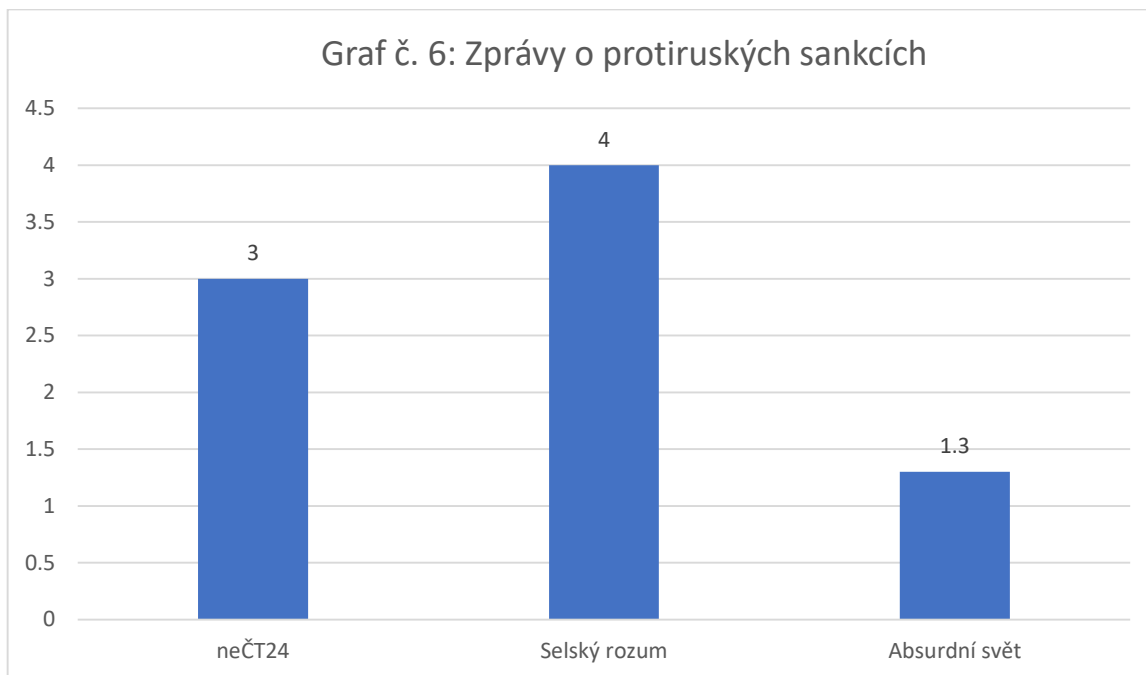
2.2.3 Absurdní svět

Kanál Absurdní svět zmiňoval ukrajinskou armádu pouze dvakrát a v obou případech se jednalo negativní rámování skrze obviňování ukrajinské armády z páčání válečných zločinů. Zpráva 89 odkazuje na video v ruském jazyce s německými titulky ve kterém místní obyvatelé, válečný reportér a ruští vojáci (strategie výpovědi) mluví o skladu humanitárního materiálu, který byl údajně vypálen ukrajinskými vojáky při ústupu. Autentičnost videa není možné nezávisle ověřit. Ve zprávě se objevuje motiv bezohlednosti skrze zapálení skladu s humanitárním materiálem. Zpráva je intenzifikována skrze emočně nabitou argumentaci zmíněním, že civilisté byli stále uvnitř, když byl sklad zapálen.

Zpávy 89: „Polili stěny benzínem, hodili do nich granáty a odešli Ukrajínští vojáci, když se stahovali z města Kremennaja v LPR, podle místních obyvatel vypálili sklad s humanitárním materiálem, zatímco civilisté byli ještě uvnitř. Naštěstí nikdo nebyl zabit: stráže by si požáru všimly a vyvedly lidi ven.“ (Absurdní svět).

O ukrajinské armádě informovaly negativně všechny zkoumané servery, ale nejvíc se tyto zprávy objevovaly u kanálů neČT24 a Selský rozum. Kanál Absurdní svět o ukrajinské armádě informoval negativně, ale v minimálním rozsahu. Přejímání ruských narativů skrze informování o ukrajinské armádě jednostrannou argumentací z proruských zdrojů se objevovalo u všech kanálů. Dalším shodným prvkem bylo používání emocionálně nabitě argumentace. Ukrajinská armáda byla obviňována z válečných zločinů, neschopnosti a bezohlednosti. Pro zvýšení kredibility sdělení byla využívána strategie přenosu legitimacy skrze selektivní výběr informací z článků západních médií. Také byla využívána strategie výpovědi. V tomto případě ukrajinskou armádu negativně rámovali civilisté, ruští vojáci i ukrajínští vojáci. Diskurz o ukrajinské armádě na těchto kanálech z obsahoval negativní rámování ukrajinské strany a při jeho tvoření byly využívány propagandistické strategie.

2.3 Protiruské sankce

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

Opakovaně byly na všech serverech zmiňovány sankce proti Rusku. Toto téma se objevovalo pouze okrajově v porovnání s ostatními. Nejvíce o protiruských sankcích informovaly kanály Selský rozum se 4 % a neČT24 se 3 % zkoumaných zpráv. Server absurdní svět ruské sankce zmiňoval pouze v 1.3 % zkoumaných zpráv (viz Graf č. 6). Všechny zkoumané zprávy se o proti ruských sankcích vyjadřovaly negativně. Napříč servery se opakovaly tři narativy o protiruských sankcích. První upozorňoval na to, že sankce údajně zraňují více Evropu, než RF. Ve druhém se objevovaly případy, které měly dokazovat, že sankce nefungují. Třetí se snažil poukazovat na nedostatečnou podporu z řad obyčejných lidí.

2.3.1 Selský rozum

Zpráva 113: „Čemu naučily Evropany a Američany protiruské sankce? ??Evropa - Čaj a kávu lze vařit i ve studené vodě. - Uprchlíci jsou děsivější než Arabové a černoši. - Nejdůležitější je počasí doma. - Zelená energie je taková, po které zmodráte. - Pokud vám protiruské sankce připadají směšné, jste buď Rus, nebo Scholz.“ (Selský rozum).

Ve zprávě 113 se objevuje první narativ, který se snažil upozorňovat, že protiruské sankce zraňují státy, které s nimi přišly. V tomto případě se objevuje strategie emočně nabitě argumentace skrze apel na strach pomocí nadsázky. Domnívám se, že skrze

obrat „Čaj a kávu lze vařit i ve studené vodě.“ (Zpráva 133) se autor snaží ve čtenářích vyvolat strach z nedostatku energetických zdrojů, které může poskytnout pouze RF. Sice se jedná o nadsázku, ale skrze použití trpného rodu nemusí autor hledat konkrétní případ, kdy někdo podobnou věc vyslovil. Pomocí trpného rodu lze zamaskovat konkrétního aktéra (Vašát 2008: 107). Dále autor apeluje na strach tím, že spojuje uprchlíky se slovem děsivější. V této zprávě se také objevuje další narativ, který tvrdí, že protiruské sankce nefungují: „Pokud vám protiruské sankce připadají směšné, jste buď Rus, nebo Scholz.“ (Zpráva 133) Celé tvrzení neobsahuje žádný odkaz, který by prokazoval autentičnost celé zprávy. Zároveň se ve zprávě nepřímo objevuje strategie donucení k akci, při které se autor snaží donutit čtenáře k podpoře určité politiky (Walton 2009: 109). V tomto případě se jedná o odmítnutí proruských sankcí. Ve zprávě sice není přímo řečeno, zda má čtenář sankce podporovat, či nikoliv, ale sankce jsou velice negativně rámovány. Domnívám se, že cílem je přesvědčit čtenáře, že sankce jsou zbytečné a ještě zraňují Evropu a USA.

Zpráva 178: „Sankcionované zboží se dováží nejen do Ruska, ale i do USA. Některé výrobky se ukázaly být pro Státy tak důležité, že našly způsob, jak je do země propašovat. Zjistili, bez jakého ruského zboží se v Americe neobejdou. Protože sankce sankce, ale Ruská vodka je jen jedna!??“ (Selský rozum).

Další narativ, který se ve spojení s ruskými sankcemi objevoval souvisel s funkčností sankcí nebo jejich dodržováním. Ve zpráva 178 informuje, že se zboží pod sankcemi dostává jak do USA, tak do Ruska. Bez ruského zboží se USA nemohou obejít a proto porušují sankce.

2.3.2 NeČT24

Zpráva 177: „Konflikt na Ukrajině vedl západní země a Rusko ke snaze nedávat si navzájem to, co mají: Západ nedává Rusku technologie a Rusko zadržuje energetické zdroje. Bulharský ekonom Grigor Sarijski o tom, jak si Evropa střelila do nohy a je nucena se chovat jako „had, který požírá vlastní ocas“.“ (neČT24).

Ve zprávě 177 je využívána strategie výpovědi respektovaného aktéra (Jowett — O'Donnell 2012: 238), konkrétně ekonoma Grigora Sarijskiho. Zpráva neobsahuje odkaz na původní sdělení, takže není možné ověřit, jestli Sarijski opravdu něco takového řekl. Ve zprávě je zmiňováno, že Rusko a Evropa se navzájem potřebují, nicméně negativní metafory jsou používány pouze pro Evropu. RF není skrze větnou stavbu v této zprávě prezentována jako aktér, který způsobil konflikt na Ukrajině. Celá situace byla podle zprávy 177 zaviněna konfliktem na Ukrajině, nicméně o tom, kdo celý konflikt vyvolal se nepíše. Naopak jako viník ukončení vzájemně výhodné výměny vystupuje evropa skrze metaforu „Evropa si střelila do nohy“ (Zpráva 177).

Tato metafora vyjadřuje narativ, podle kterého protiruské sankce poškozují ty, kteří s nimi přišli.

Zpráva 229: „Místopředseda ruské vlády Alexander Novak je přesvědčen, že za ruský plyn se bude platit v rublech . Evropské společnosti zkoumají možnost platit za plyn v rublech, některé země už souhlasily“ (neČT24).

Podobná je i zpráva 229, ve které místopředseda ruské vlády vyjadřuje přesvědčení, že za ruský plyn budou evropské země a společnosti platit v rublech. Ve zprávě je použita strategie jednostranné argumentace skrze nekritické přejímání ruských zdrojů.

2.3.3 Absurdní svět

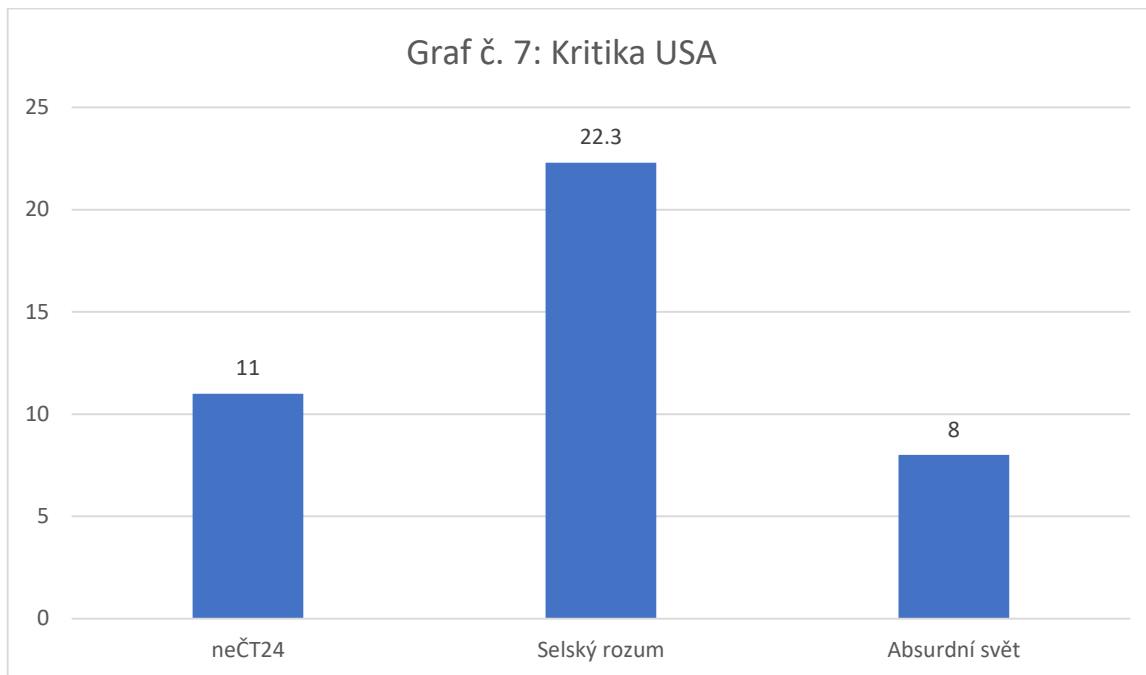
Zpráva 8: „Ruský prezident také předpověděl globální nedostatek potravin, protože západní sankce proti Rusku ovlivní celou globální ekonomiku. Pokud jde o rozhodnutí několika západních zemí zmrazit aktiva Centrální banky Ruska, Putin uvedl, že to nenávratně podkopává důvěru Ruska v tyto země. Jiné země by si pravděpodobně dvakrát rozmyslely, než těmto zemím předají své rezervy. Podle ruského prezidenta téměř polovinu moskevského bohatství „prostě ukradl“ Západ ?? Ruský vůdce v projevu k obyvatelům Západu řekl, že masivní sankce proti Rusku již dopadají na samotné USA a Evropu a že tamní vlády dělají vše pro to, aby přesvědčily své občany, že za to může Rusko.“ (Absurdní svět).

Podobný narativ se objevil na kanálu Absurdní svět. Ve zprávě 8 přebírá kanál jednostranně informace přímo z projevu prezidenta RF Putina a neposkytuje k jeho názorům žádnou protiváhu. Západní sankce proti Rusku jsou ve zprávě rámovány velice negativně, jelikož údajně způsobí „globální nedostatek potravin“ (Zpráva 8). V tomto případě jsou sankce vykreslovány jako něco co je negativní pro celý svět. Zmrazení aktiv Centrální banky Ruska podle zprávy povede ke zvýšené nedůvěře ostatních zemí. Putin je ve zprávě pozitivně nálepkován jako ruský vůdce. Zároveň vlády evropských zemí a USA jsou zobrazovány ve zprávě negativně, jelikož údajně lžou svým občanům o skutečném dopadu sankcí a neprávem obviňují RF ze zhoršené situace. Pokud bude čtenář přebírat informace pouze ze serveru Absurdní svět, domnívám se, že dojde k závěru, že sankce jsou špatné.

Protiruské sankce byly v rámci tohoto narativu rámovány negativně. Opakovaně se objevovaly implikace o nefunkčnosti protiruských sankcí. Ve svých zprávách kanály také upozorňovaly, že sankce údajně zraňují více Evropu a USA než Rusko. Ve zprávách se neobjevovalo přímé nabádání čtenářů k odmítnutí sankcí, ale skrze negativní rámování sankcí si nejspíše čtenář utvoří o sankcích negativní obrázek sám. Narativ o sankcích byl tvořen skrze selektivní výběr informací, emočně nabitou a jednostrannou argumentaci. Informace o protiruských sankcích často pocházely

z proruských zdrojů nebo kanály využívaly pouze kritické hlasy západních médií a politiků k negativnímu vyobrazení sankcí.

2.4 Kritika USA:

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

Kritika USA se objevovala u všech zkoumaných kanálů. Nejvíce ale negativní aspekty USA zmiňoval server Selský rozum, konkrétně se jednalo o 22.3 % všech zkoumaných zpráv. U serveru neČT24 se kritika USA objevila v 11 % zkoumaných zpráv. U kanálu Absurdní svět se tato kritika objevila u 8 % zpráv (viz Graf č. 7). USA byly ve zprávách kritizovány z různých úhlů pohledu, nicméně nejčastěji se objevovaly zprávy kritizující prezidenta Bidena, zprávy zmiňující úpadek USA v různých oblastech a také nařčení z vměšování USA do záležitostí cizích států.

2.4.1 Selský rozum

Zpráva 159: „Čínská média: Cílem USA není jen Ukrajina, ale globální chaos! Čínské vydání Global Times ve svém článku na téma ruské SVO na Ukrajině přináší hlavní myšlenku, že USA nebudou jen bojovat do posledního Ukrajince, ale jejich cílem je globální chaos, v němž mohou skrýt vlastní přehmaty a selhání. Podle čínských médií Washington zvolil strategii čím horší je svět, tím méně toho pokazíme.“ (Selský rozum).

Ve zprávě 159 využívá server Selský rozum strategii emočně nabitě argumentace, ve které jde o prezentaci oponenta jako extrémně špatného (Walton 2007: 111-112). Zpráva osočuje USA ze zapojení do bojů na Ukrajině a z nezájmu o životy bojujících ukrajinců: „USA nebudou jen bojovat do posledního Ukrajince“ (Zpráva 159). Skrze jednostrannou argumentaci jsou USA prezentovány jako inherentně negativní aktér. Zpráva je umocňována nepodloženým tvrzením o tom, že motivem USA je vlastně vyvolání celosvětového chaosu, čímž chce skrýt svá selhání. Ve zprávě se také objevují prvky nelogické argumentace, jelikož jsou zde obvinění prezentována jako fakt bez jakýkoliv důkazů o jejich pravdivosti.

Zpráva 16: „Inflace v USA dosáhla nejvyšší hodnoty za posledních 40 let, životní náklady Američanů rostou a Federální rezervní systém se snaží dělat vše pro to, aby nevyvolal recesi.“ (Selský rozum).

Zpráva 23: „Ve Spojených státech, Francii, Izraeli, Německu a několika dalších zemích, které se drží ChM, též probíhá otevřená revoluce....“ (Selský rozum)

Negativní rámování USA kanálem Selský rozum se také týkalo úpadku USA. Při analýze jednotlivých zpráv by se mohlo zdát, že Selský rozum pouze předává fakta. Pokud se ale podíváme na intertextualitu diskurzu kanálu, tak zjistíme, že docházelo skrze selektivní vybírání zpráv k tvoření negativního diskurzu o USA. Ve zprávě 16 je kritizována ekonomická situace USA poukázáním na vysokou inflaci, zvyšování životních nákladů a možnou recesi. Zpráva 23 pak informuje o politické nestabilitě USA, jelikož v nich „probíhá otevřená revoluce“ (Zpráva 23). O rusku naopak server informoval buď neutrálně nebo pozitivně.

Zpráva 62: „Bidenovo zhoršení kognitivních funkcí mu ztěžuje setrvání v úřadu, což vystavuje zemi velkému riziku, uvedl Ronny Jackson, bývalý lékař Bílého domu. Je prostě neuvěřitelné, jak moc zdegeneroval jen během svého působení v úřadu. Nemůžeme si dovolit mít tohoto muže v úřadu po zbytek tohoto volebního období a pak ještě další čtyři roky po něm. Už teď nás vystavuje velkému riziku, řekl v rozhovoru pro Fox News.“ (Selský rozum).

Na kanálu Selský rozum se také objevovala kritika amerického prezidenta Joe Bidena. Ve zprávě 62 se objevuje strategie výpovědi. V rámci té jde o využití respektovaného aktéra k upozornění na špatné vlastnosti jiného aktéra (Jowett — O'Donnell 2012: 238). V tomto případě se jedná o výpověď amerického politika a bývalého lékaře Ronny Jacksona. Jackson ve zprávě kritizuje Bidena pro jeho zdravotní stav. Jackson upozorňuje čtenáře na to, že Biden údajně v úřadě zdegeneroval. Jackson zároveň intenzifikuje vážnost Bidenova zdravotního stavu tím, že ho rámuje jako riziku pro USA.

Zpráva 5: „Naryškin uvedl, že SVR má informace o zesílení vměšování Bidenovy administrativy do parlamentních voleb na Slovensku v souvislosti s prohlášeními šéfa opoziční strany Fitzo o možném zastavení dodávek zbraní na Ukrajinu v případě jeho vítězství“ (Selský rozum).

Obvinění USA z vměšování do záležitostí cizích států patřilo mezi další motivy, které se na kanálu Selský rozum objevovaly při kritice USA. Ve zprávě 5 se jedná o údajné zasahování USA ve slovenských parlamentních volbách. Jako důvod pro zásah USA do slovenských voleb je uváděno přerušování vojenské podpory Ukrajiny v případě vítězství Roberta Fica. V této zprávě je používána jednostranná argumentace, jelikož zdrojem je pouze ruská rozvědka. Zároveň server neuvádí žádné důkazy pro podpoření legitimacy toho sdělení.

2.4.2 Absurdní svět

Na kanálu Absurdní svět se objevovala nejčastěji kritika USA týkající se jejich úpadku nebo kritika amerického prezidenta Joe Bidena. Ve zprávě 24 se objevuje využití diskurzivní strategie výpovědi k oslabení postavení amerického dolaru jako rezervní měny. Jerom Powell, předseda federálního rezervního systému, údajně v této zprávě uznal konec dolarové nadvlády. Tato zpráva neobsahuje připojené video nebo odkaz, které by tato slova potvrzovala. Americký dolar a jeho nadvláda je prezentována jako fraška. Domnívám se, že Jerom Powell je v této zprávě zmiňován jako někdo, kdo by dolarovou nadvládu měl obhajovat, což je ve zprávě také implikováno. Závažnost konce dolarové nadvlády je ve zprávě legitimizována právě údajným Powellovým odmítnutím.

Zpráva 24: „Předseda FED připouští, že dolarová nadvláda je mrtvá Je možné mít více než jednu rezervní měnu. To jsou nejnovější slova Jeroma Powella, předsedy Federálního rezervního systému. Je to překvapivé přiznání od osoby, která má konečnou kontrolu nad americkým dolarem, současnou světovou rezervní měnou. Hra skončila. Ani předseda Federálního rezervního systému se již nemůže zapojit do frašky o udržení dolarové nadvlády...“ (Absurdní svět).

Zpráva 251: „NOVINKA - Ruský ministr zahraničí Lavrov: Rusko chce ukončit světový řád ovládaný USA??“ (Absurdní svět).

Pro dokázání úpadku USA na serveru Absurdní svět byla také využívána jednostranná argumentace. Ve zprávě 251 se objevuje přejímání informací z proruských zdrojů, konkrétně v tomto případě od ministra zahraničí Lavrova. USA jsou v této zprávě prezentovány jako aktér, který ovládá světový řád.

Další kritika, která se na serveru Absurdní svět opakovala, se týkala amerického prezidenta Bidena. Ve zprávě 236 se objevuje dezinformace o údajných přepočtech

potvrzující Bidenovu prohru v prezidentské volbě. Zpráva v podstatě implikuje, že Biden není legitimním lídrem USA, jelikož údajně prohrál volby. Kanál pro toto tvrzení neuvádí žádný důkaz ani zdroj.

Zpráva 236: „??BQQQQQQQMMM?? 46 Z 50 STÁTŮ NYNÍ PŘEPOČÍTALO HLASY A POTVRDILO, ŽE BIDEN VOLBY PROHRÁL!!“ (Absurdní svět)

Zpráva 100: „Jen se podívejte, zatímco Biden prohlašuje Zelenského, Tichanovskou a Guaidó za vůdce v exilu, cizinci ho už nebudou považovat za legitimního a hodného ani za podání ruky.“ (Absurdní svět).

Podobné tvrzení se o Bidenově nedostatečné legitimitě se objevuje i ve zprávě 100. Biden je ve zprávě prezentován jako nelegitimní prezident, který ostatním nestojí „ani za podání ruky“ (Zpráva 100). Ve zprávě se také objevuje výše zmiňovaný narativ, ve kterém se USA vměšují do záležitostí cizích států skrze tvrzení: „Biden prohlašuje Zelenského, Tichanovskou a Guaidó za vůdce v exilu“ (Zpráva 100).

2.4.3 NeČT24

Protiamerické narativy se objevovaly i na kanálu neČT24. Podobně jako u ostatních kanálů zde docházelo k přebírání informací z proruských zdrojů, kritice Bidenovi administrativy nebo upozorňování na úpadek USA v různých dimenzích.

Zpráva 4: „,,Americký ministr obrany Austin odhalil vojenské tajemství. Generál, přímočarý a prostoduchý muž, neváhal pojmenovat důvod účasti USA v konfliktu mezi Ruskem a Ukrajinou. Ne, není to pomoc umírajícím občanům nebo zemi, která mizí z mapy světa. Ne, není to boj za demokracii proti tyranii. A ne, není to dokonce ani konfrontace s Ruskem za účelem snížení jeho obranyschopnosti. Je to ... potřeba modernizovat americký obranný průmysl...“ napsal Medveděv.“ (neČT24).

Ve zprávě 4 se objevuje využívání strategie jednostranné argumentace skrze citování Dmitrije Medveděva. Ten zároveň využívá strategie výpovědi amerického ministra obrany Austina k odsouzení pomoci USA Ukrajině skrze údajné odhalení „pravých“ zájmů USA v konfliktu na Ukrajině. Ukrajina je ve zprávě označovaná jako zem, která mizí ze světa. Ve zprávě se objevuje možný výčet ctnostných důvodů pro podporu Ukrajiny, jako například „boj za demokracii proti tyranii“ (Zpráva 4). Nicméně všechny tyto ctnostné důvody jsou vyloučeny ve prospěch čistě sobeckého důvodu „potřeba modernizovat americký obranný průmysl“ (Zpráva 4).

Zpráva 97: „Spojené státy vyčlení 35 milionů dolarů na „upevnění“ protiruských nálad v Moldavsku. Informuje o tom RT s odvoláním na grantové výběrové řízení USAID zveřejněné na portálu amerických vládních zakázek. V rámci programu budou

„pracovat“ s veřejným míněním, aby lidé „pochopili“, jaké úsilí je vynakládáno na překonání krize, kterou údajně vyvolala ruská operace na Ukrajině (neČT24).

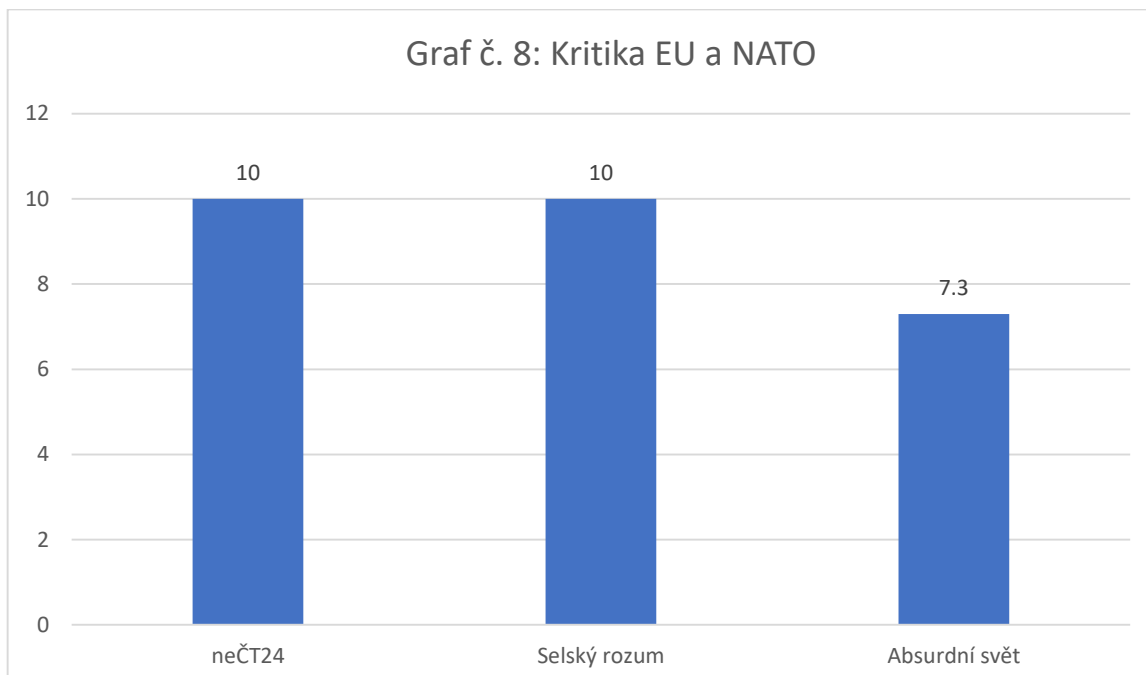
Narativ vměšování USA do záležitostí cizích států se objevoval i na kanálu neČT24. Ve zprávě 97 kanál neČT24 nekriticky přebral zprávu Russia Today. USA údajně utratí 35 milionu dolarů na přesvědčení lidí v Moldavsku o tom, že krizi zavinila invaze RF na Ukrajinu. Autor vystupuje k údajnému postoji USA kritický skrze používání uvozovek u slov pracovat s veřejným míněním „aby lidé pochopili“ (Zpráva 97).

Zpráva 128: Bidenova administrativa odhalena, jejich lži jsou absurdní ??Bývalá americká poslankyně a prezidentská kandidátka Tulsi Gabbardová vysvětlila, proč Bidenova lež, že za výbuch Nord Streamu je odpovědná nějaká proukrajinská skupina, je absurdní, a vyzvala prezidenta USA, aby oslovil národ a řekl pravdu. ??„Právě jsme zničili ekonomiku našeho klíčového spojence v NATO.“ (neČT24).

Ve zprávě 128 je využívána strategie výpovědi k negativnímu rámování Joe Bidena. Kritika Bidena, která je na kanálu sdílena pochází od Poslankyně Tulsi Gabbardové, která Bidenovu administrativu nepřímo obviňuje ze zničení ropovodu Nodrsteam. Biden je Gabbardovou prezentován jako absurdní lhář. Zároveň ho vyzývá, aby vystoupil před národem a řekl pravdu. Američtí politici byli na serveru neČT24 citováni pouze pokud tyto citace spadaly do proruských narativů.

Kritika USA se týkala úpadku USA, zasahování do záležitostí cizích zemí, neschopnosti Joea Bidena nebo zpochybňování americké demokracie. Pro zvýšení legitimacy kritiky USA byla využívána západní média a politici, nicméně pouze v případě, že byli k USA kritičtí. Při kritice USA byly informace také přebírány přímo z proruských zdrojů. Jednotlivé zprávy mohou být vnímány jako neutrální nebo sdílení faktů, ale celkový diskurz o USA obsahuje jasný protiamerický bias, který byl posilován skrze selektivní vybírání zpráv a řečníků. Pokud čtenář bude vstřebávat informace pouze ze zkoumaných serverů, tak může získat na USA značně negativní pohled, jelikož se dočte pouze negativní zprávy. Zásadní rozdíl v informování můžeme vidět v kapitole, která se věnuje informování o RF, o které bylo informováno pozitivně nebo neutrálně.

2.5 Kritika EU a NATO

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

V rámci tohoto narativu byly kritizovány NATO a EU. Kritice těchto subjektů se nejvíce věnoval kanál neČT24, na kterém se podobné zprávy objevily v 10 % zkoumaného vzorku. Stejný poměr těchto zpráv obsahoval i kanál Selský rozum. Nejméně se tento narativ objevoval na kanál Absurdní svět, tam činil pouze 4 % zkoumaných zpráv (viz Graf č. 8). Kanál Absurdní svět obecně obsahoval méně proruských narativů, jelikož velká část zpráv zmiňovala konspirační teorie o Covid-19. V rámci tohoto narativu bylo pro EU a NATO používáno společné označení Západ. Mezi motivy, které se ve zkoumaných zprávách objevovaly patřila agresivita západu vůči rusku, možné zatažení do války na Ukrajině nebo nezájem zemí západu o své občany.

2.5.1 Selský rozum

Zpráva 9: „Západ může ze současného stavu věcí, ze současné krize na Ukrajině, pouze těžit. Je to záminka, jak zakrýt své ekonomické chyby - jak v energetice, tak ve financích. Přivedly situaci k dramatickému nárůstu inflace. Proč? Protože bezmyšlenkovitě nalili do své ekonomiky biliony dolarů.“ (Selský rozum).

Ve zprávě 9 dochází k negativnímu rámování kolektivního Západu skrze ekonomickou situaci a krizi na Ukrajině. Ve zprávě dochází k napadení motivace

západních zemí pro pomoc Ukrajině, který je podle kanálu Selský rozum sobecký. Zpráva implikuje, že pokračování konfliktu na Ukrajině kolektivnímu Západu vlastně vyhovuje, jelikož zakryje jeho údajná selhání v energetické a finanční politice. Objevuje se zde propojení války na Ukrajině a citlivých témat vnitřní politiky západních zemí. V této zprávě dochází k uplatnění jednostranné argumentace, jelikož zde dochází ke snaze vykreslit problém pouze z jednoho úhlu pohledu (Walton 2007: 111). Zpráva obsahuje spekulaci o motivu aktéra, pro kterou není uváděn žádný zdroj. Tento názor autora je prezentován bez hedgingu skrze oznamovací způsob, jako by se jednalo o fakt.

Zpráva 32: „Nyní je situace s nedostatkem zbraní pozorována i v dalších zemích – 20 států NATO již vyčerpalo zásoby kvůli podpoře pro Ukrajinu.“ (Selský rozum).

V tomto diskurzu se také objevovalo negativní rámování vojenské podpory Ukrajině. Zpráva opět neobsahuje zdroj, který by tvrzení o vyčerpání zásob zbraní potvrdil. Ve zprávě není přímo použita strategie donucení k akci, při které skrze změnu názorů donutí autor sdělení respondenta k akci (Walton 2007: 111), ale domnívám se, že tento typ zpráv můžeme vnímat jako nepřímé využití této strategie. V rámci intertextuality se totiž projevuje nepřímé negativní rámování podpory Ukrajině hlavně skrze negativní prezentaci samotné Ukrajiny, ukrajinské armády a vývoje konfliktu.

Zpráva 269: „Lavrov na zasedání Rady bezpečnosti OSN: Západní země se stávají stranou konfliktu na Ukrajině. Ti, kdo pumpují zbraně do Kyjeva, mají zájem na pokračování konfliktu a oslabení Ruska.“ (Selský rozum).

Zpráva 31: „Pokud EU vytvoří misi pro poskytování vojenské pomoci Ukrajině, zajistí to EU status účastníka konfliktu“ (Selský rozum).

Podpora Ukrajiny byla také spojována se zatažením zemí EU a NATO do konfliktu na Ukrajině. Ve zprávě 269 je používána jednostranná argumentace, když dochází k informování o dodávkách zbraní na Ukrajinu z proruského zdroje, konkrétně se jedná o ruského ministra zahraničí. Lavrov využívá metaforu „pumpují zbraně“ (Zpráva 269) k intenzifikaci západní podpory Ukrajiny. Zároveň se zde objevuje emočně nabitá argumentace, konkrétně apel na strach kvůli zatažení západních zemí do války na Ukrajině. Podobný narativ se také objevuje ve zprávě 31, která opět hrozí zatažením zemí EU do konfliktu v případě podpory Ukrajiny. Domnívám se, že zde opět dochází k nepřímému využití strategie donucení k akci. V tomto případě se jedná o odmítnutí podpory Ukrajiny kvůli strach ze zatažení do konfliktu.

Zpráva 42: „?? Slovensko bylo oklamáno Bruslem. Chtěli nás odříznout od ruského plynu a zničit naše fabriky, tvrdí šéf Slovenské národní strany Andrej Danko ????Podle slov předsedy slovenského parlamentu se v poslední době za asistence unijních struktur potichu budovaly stanice na dodávání zkapalněného plynu. V

současné době, když se na Ukrajině odehrává konflikt mezi Moskvou a Kyjevem, Slovensku hrozí, že bude odříznuto od dodávek ruského plynu a tím pádem bude muset nakupovat drahý německý plyn. ?? „Naše fabriky nebudou moci nakupovat drahý americký plyn, ale ani drahý ruský plyn dodávaný z Německa,“ varoval Danko před zkrachováním slovenských podniků.“ (Selský rozum).

Součástí narativu, který obsahoval negativní rámování EU, bylo také vyobrazování EU jako nepřitele členských států. EU v těchto zprávách jednala proti zájmům členských států. Ve zprávě 42 je využívána strategie výpovědi k zobrazení EU jako nepřitele Slovenska. Výpovědi západních politiků byly používány jen pokud zapadaly do identifikovaných proruských narativů. Zároveň se ve zprávě objevuje strategie rozdělení my vs oni. Danko ve zprávě staví EU označovanou nálepkou Brusel proti slovenskému lidu. EU je ve zprávě prezentována jako nepřítel Slovenska, jelikož skrze klam chtěla zničit slovenské fabriky.“

2.5.2 Absurdní svět

Server Absurdní svět se zaměřoval na kritiku NATO a západu. Tato kritika se týkala agresivity NATO, způsobení války na Ukrajině nebo bezcitnost západu v konfliktu na Ukrajině.

Zpráva 3: „Ukrajina je problém RUSKA a vždy by měl být. Západ se do země nikdy neměl vměšovat, ale bohužel desítky let infiltrace a korupčních praktik ze země udělaly velmi nebezpečný problém, se kterým se dokázalo vypořádat pouze Rusko. Co se stane teď? Nyní, když jsou všechny velké západní vlády a média 100% ponoreny do své válečné propagandy proti Rusku“ (Absurdní svět).

Zpráva 43: „zveřejněný graf ukazuje, že NATO zvyšuje počet svých vojáků připravených k nasazení na „východním křídle“ NATO ze 40 000 na neuvěřitelných 303 750! Americké vedení, které řídí NATO, provokovalo Rusko všemi nezbytnými prostředky po celá desetiletí, dokud Rusko nezaútočilo na Ukrajinu. Díky tomuto kroku mohou USA a jejich bojovní poskoci NATO obětovat Rusko a vydávat se za ochránce a zachránce. Toto je okamžik, na kterém vedení USA pracuje více než tři desetiletí!“ (Absurdní svět).

Zpráva 43 vyobrazuje ruský útok na Ukrajinu jako výsledek dlouholeté provokace NATO. Absurdní svět rámuje NATO negativně také kvůli navýšení stavů vojáků na východě aliance, které je vnímáno jako agresivní. Podle zprávy USA kontrolují NATO, konkrétně skrze tvrzení „Americké vedení, které řídí NATO“ (Zpráva 43). Ve zprávě se také objevuje strategie nálepkování, při které dochází k zavrnutí aktéra skrze spojení s negativně vnímanou nálepkou. Zde se jedná o označení členských států NATO za bojovné poskoky USA. USA jsou prezentovány negativně skrze tvrzení, že

naplánovaly válku na Ukrajině, aby mohly zničit Rusko a vydávat se za zachránce Ukrajiny.

Zpráva 45: „Jihoafriický prezident Cyril Ramaphosa ve čtvrtek obvinil NATO z války na Ukrajině a řekl, že bude odolávat výzvam k odsouzení Ruska, v komentářích, které zpochybňují, zda by byl přijat Ukrajinou nebo Západem jako prostředník. „Válce se dalo předejít, kdyby NATO v průběhu let dbalo varování svých vlastních vůdců a představitelů, že jeho expanze na východ povede k větší, nikoli menší nestabilitě v regionu,“ řekl Ramaphosa“ (Absurdní svět).

Obvinění NATO z agresivity se objevovalo také ve zprávě 45, ve které je využívána strategie výpovědi. Strategie výpovědi byla ve zkoumaných serverech často využívána k posilování proruských narativů, jelikož byly vybírány pouze takové názory, které do zmiňovaných narativů zapadaly. V této zprávě obviňuje prezident JAR Ramaphosa NATO z vyvolání konfliktu na Ukrajině skrze východní expanzi. Negativní prezentace NATO je umocňována vyvolání nestability svou expanzí. Ramaphosa zároveň odmítá kritiku Ruska.

2.5.3 NeČT24

Zpráva 60: „Orgány EU jsou znepokojeny rozsahem obchodu s drogami v Evropě. Objem zabaveného kokainu v EU je „historicky vysokým“ a v Evropě se celkově daří trhu s drogami v prostředí korupce, uvedla dnes agentura EU pro monitorování drog a drogové závislosti. ??, Na trhu se může objevit téměř cokoli s psychoaktivními vlastnostmi,“ dodal šéf agentury Alexis Goosdeel a shrnul to větou: „Všude, všechno, všichni.“ V roce 2022 orgány EU poprvé oznámily objevení 41 druhů nových drog. Politici v Bruselu mají co dělat, zaměřují se však pouze na Ukrajinu.“ (neČT24).

Ve zprávě 60 se objevuje propojení obchodu s nelegálními drogami v EU a války na Ukrajině. Ve zprávě je využívána strategie přenosu pro zvýšení legitimacy skrze využití oficiální zprávy o drogové aktivitě. Server selský rozum selektivně vybírá pouze negativní aspekty a nezmiňuje navrhovaná řešení jako například: zvýšenou podporu prevence, Evropské kurikulum prevence nebo pokroky v léčbě závislosti na opioidech (Dianova 2023). Ve zprávě 60 také dochází k mixování poznatků z oficiální zprávy o užívání drog v EU a tvrzení autora o kauzalitě problému: „Politici v Bruselu mají co dělat, zaměřují se však pouze na Ukrajinu“ (Zpráva 60). Domnívám se, že zde došlo k záměrnému vynechání navrhovaných řešení, aby bylo obvinění politiků EU z přílišného zaměření na Ukrajinu účinnější.

Zpráva 191: „V Evropě se blíží obrovský problém, pokud ještě nenastal. Podle mého názoru už existuje. ??Ottó Gajdics je maďarský novinář, redaktor a moderátor. Podle

jeho názoru Evropská unie podporou Ukrajiny zcela vyprázdnila svou pokladnu a Evropu čeká velká bída!“ (neČT24).

Ve zprávě 191 se také objevuje motiv přílišné podpory Ukrajiny Evropskou unií. V této zprávě se ale objevuje výpověď maďarského novináře o špatné budoucnosti EU, kterou zavinilo právě podporování Ukrajiny ze strany EU. Opět se zde neobjevuje přímé využití strategie donucení čtenáře k akci, nicméně podpora Ukrajiny je zde spojována se špatnou ekonomickou budoucností EU, čímž dochází k velice negativnímu rámování této podpory. Gajdics používá pro objem poskytnuté podpory negativní metaforu o zcela vyprázdněné pokladně EU a upozorňuje, že kvůli tomu „Evropu čeká velká bída!“ (Zpráva 191).

Zpráva 81: „Totální sankční válka proti Rusku se Západu zcela vymkla kontrole.“ ?? „Střet s Ruskem a potažmo Čínou je střetem o nové uspořádání světa, kdy bude či nebude zachována dosavadní představa (...), zvítězil liberální Západ, nebo nastoupí éra vyváženého multipolárního světa.“ Podle advokáta a zakladatele hnutí Přátel Ruska v České republice Jiřího Vyvadila pomyslný konec střetu Ruska se Západem zatím zdaleka nenastal. V rozhovoru pro portál Sputnik se vyjádřil k aktuálnímu politickému dění v Česku a Evropě. (neČT24).

Zpráva 71: „Lavrov nevyloučil, že se Polsko chce usadit na západní Ukrajině ???? Polské úřady mluví o nutnosti nasadit mírové síly NATO na Ukrajině. V tomto případě dojde k přímému střetu NATO na Ruska. ?? „Nevylučuji, že když mluví o mírových silách, mají na mysli jejich hranice – západ Ukrajiny. Možná chtějí nasadit mírové síly, zřídit jejich štáb ve Lvovu a pak tam zůstat. Dříve se o tom mluvilo, a nejen mluvilo – bylo tomu tak v minulosti,“ uvedl Lavrov na setkání se studenty MGIMO.“ (neČT24).

Motiv agresivity NATO se objevil také ve zprávě 71 skrze údajné plány Polska a mírových jednotek NATO permanentně obsadit část Ukrajiny. NeČT24 tuto zprávu přejímá přímo od ministra zahraničí RF Lavrova, který používá jednostrannou argumentaci k prezentování NATO jako agresivního aktéra. Zároveň se ve zprávě objevuje emočně nabitá argumentace skrze apel na strach z možného konfliktu NATO a RF. Lavrov také ve zprávě používá trpný rod pro poskytnutí legitimacy svému tvrzení o plánech NATO na zabránění části Ukrajiny: „Dříve se o tom mluvilo, a nejen mluvilo – bylo tomu tak v minulosti“ (Zpráva 71). Použitím trpného rodu umožňuje nezmínit konkrétního aktéra a zároveň navodit pocit, že se o této skutečnosti někdo v minulosti mluvil.

Zpráva 182: „Pokusy kyjevského režimu zaútočit 9. července upravenými protiletadlovými raketami S-200 na Kerčský dopravní přechod, letiště v Rostovské

oblasti a letiště v Kalužské oblasti by nebyly možné bez pomoci „západní koalice“ pod vedením USA, uvedlo ruské ministerstvo zahraničí. “ (neČT24).

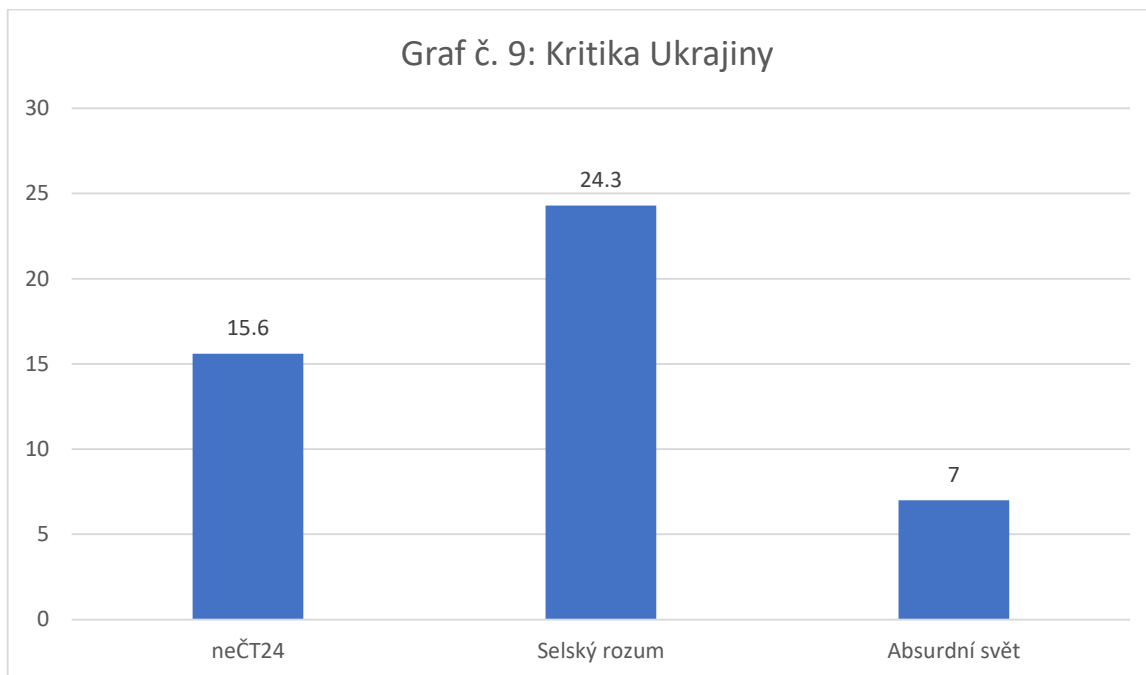
Ve zprávě 182 se objevuje přebírání informací z ruských zdrojů. Skrze jednostrannou argumentaci zpráva spojuje západní podporu Ukrajiny s údajnými útoky na Kerčský most a letiště. Země, které podporují Ukrajinu, jsou nálepkovány jako západní koalice, která je navíc vedena USA.

Zpráva 139: „Maďarsko čeká od Ukrajiny a Evropské komise vysvětlení ohledně informace o možné odstávce ropovodu Družba. „Pokud se někdo pokusí bránit dodávkám energie v zemi, může to být považováno za útok na suverenitu,“ řekl ministr zahraničí Péter Szijjártó. Jde o vyjádření Ursuly von der Leyenové, která prý Zelenskému nabídla, že zastaví tranzit ruské ropy do EU. “ (neČT24).

Ve zprávě 139 dochází k vyobrazení EU jako nepřítele Maďarska skrze výpověď maďarského ministra zahraničí. Podobně jako v ostatních případech, ve kterých byla strategie výpovědi využita, se jednalo pouze o výroky potvrzující proruské narativy. V této zprávě dochází k vykreslení EU jako nepřítele Maďarska kvůli údajnému slibu von der Leyenové ukrajinskému prezidentovi Zelenskému ohledně zastavení toku ruské ropy do Evropy.

Subjekty NATO a EU byly v rámci tohoto narativu často označovány společně jako západ. Všechny zkoumané kanály tyto subjekty ostře kritizovaly mimo jiné za údajnou agresivitu, nepřátelské jednání vůči vlastním lidem, podporu Ukrajiny nebo za údajné vyvolání konfliktu na Ukrajině. NATO bylo prezentováno jako loutka USA. Také se objevovala emočně nabitá argumentace, která hrozila čtenáři, že při podpoře Ukrajiny budou NATO a EU zataženy do války na Ukrajině.

2.6 Kritika Ukrajiny

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

Ukrajinu nejvíce kritizoval Selský rozum se 24.3 % zpráv, které patřily do této kategorie. Kritika Ukrajiny se objevila v 15.6 % zkoumaného vzorku u kanálu neČT24 a Absurdní svět zmiňoval kritiku Ukrajiny ve 7 % zpráv (viz Graf č. 9). Ukrajina byla kanály nálepkovaná jako fašistická země, ve které nefunguje správně demokracie ani právní řád. V tomto narativu se také objevovalo propojování současného konfliktu na Ukrajině a druhé světové války.

2.6.1 Selský rozum

Zpráva 57: „Na Ukrajině byly za Zelenského zničeny zbytky svobody a plurality. Autoritářský informační režim! Všechny nežádoucí osoby byly zlikvidovány. Doufám, že to uvidí na Ukrajině. Protože zatímco jsou občané krmeni propagandou a virtuálním vítězstvím, zločinný kyjevský režim má rozvázané ruce. A tyto ruce jsou až po lokty v krvi!!“ (Selský rozum).

Zpráva 57 vyobrazuje Ukrajinu jako nesvobodnou a autoritářskou zemi. S ničením svobody a plurality je spojován prezident Zelenský. Negativní prezentace je umocňována metaforami. Metafora „ruce jsou až po lokty v krvi“ (Zpráva 57) nejspíše odkazuje na zodpovědnost vlády za ztráty ve válce. Další metafory odkazují k propagandistickým taktikám, které ukrajinská vláda údajně využívá k obelhání

svých občanů: „občané jsou krmeni propagandou a virtuálním vítězstvím“ (Zpráva 57). Ve zprávě se objevují dvě nálepky, které mají ukrajinskou vládu odsoudit. Konkrétně je Ukrajina nálepkovaná jako „autoritářský informační režim“ (Zpráva 57) a „zločinný kyjevský režim“ (Zpráva 57). Negativní rámování Ukrajiny pomocí těchto nálepek, dle mého názoru, slouží k nahlodání reputace Ukrajiny jako demokratického státu.

Zpráva 90: „Kreml nezaznamenal žádnou změnu v postoji Kyjeva k jednání s Moskvou: Ukrajina nechce jednat, speciální operace pokračuje“ (Selský rozum).

Zpráva 90 obsahuje nařčení Ukrajiny z odmítnutí jednání s RF. Toto nařčení je kanálem nekriticky přejímáno přímo z prohlášení tiskového mluvčího ruského prezidenta Putina. Pro označení války na Ukrajině je ve zprávě použit termín speciální vojenská operace, který používá RF, aby nemusela konflikt označit za válku, jak jsem již zmiňoval výše. Poté co zpráva zmiňuje, že Ukrajina nechce jednat následuje tvrzení „speciální operace pokračuje“ (Zpráva 90), což může implikovat, že Ukrajina může konflikt zastavit, pokud by byla ochotna jednat.

Zpráva 96: „Záběry střely z granátometu nacistického praporu Azov“ (Selský rozum).

Zpráva 278: „Obyvatelé Chersonu začali nacházet podobné letáky. Letáky se téměř přesně shodují s propagandistickými letáky, které za Velké vlastenecké války rozhazovali nacisté. Fašismus se za 80 let nezměnil.??“ (Selský rozum).

Další nálepky, které byly na kanálu Selský rozum pro Ukrajinu využívány, byly termíny nacisté (Zpráva 96) a fašisté (Zpráva 278). Strategie nálepkování může být využita pro odsouzení oponenta bez zkoumání relevantních faktů (Jowett — O'Donnell 2012: 238). Ve zprávě 278 se také objevuje podobnost současného konfliktu na Ukrajině s 2. světovou válkou. V této zprávě se objevuje spojení Ukrajiny a nacistického Německa skrze používání údajně stejných letáků.

Zpráva 135: „Dmitrij Medveděv o neochotě nejvyššího ukrajinského klauna jednat s Ruskem: ??Nebude muset vyjednávat vůbec. Bude muset podepsat všechno, co mu řeknou. ??I když, upřímně řečeno, cena tohoto papíru nebude nijak vysoká. Lze si vzpomenout na minské dohody, které podepsal předchozí kovář. ???Místopředseda ruské bezpečnostní rady připomněl, že ukrajinští prezidenti rádi ruší odkazy svých předchůdců a zahajují znova svůj cirkusový program.“ (Selský rozum).

V narativu kritizující Ukrajinu se také objevovala kritika ukrajinského prezidenta Zelenského. V tomto případě zpráva pochází od bývalého prezidenta RF Medveděva, jehož slova Selský rozum nekriticky přebírá. Skrze strategii nálepkování je Zelensky ve zprávě zesměšňován jako nejvyšší ukrajinský klaun. Opakuje se zde neochota Ukrajiny jednat, která je umocňována tvrzením o nespolehlivosti Ukrajiny

v dodržování mezinárodních dohod. Ve zprávě se také objevuje motiv, který implikuje kontrolu Ukrajiny jinými aktéry než je ukrajinská vláda skrze obrat „Bude muset podepsat všechno, co mu řeknou.“ (Zpráva 135).

2.6.2 Absurdní svět

Na kanálu Absurdní svět se kritika Ukrajiny ze tří zkoumaných kanálů objevovala nejméně. Nicméně proruské narativy se stejně objevovaly. Ve zprávě 3 se objevuje spojování Ukrajiny s nacismem, prezidentem Bidenem a korupcí. Na kanálu Absurdní svět se také opakovaně objevoval narativ o ukrajinských biolaboratořích financovaných USA. Ty měly vyrábět smrtelné patogeny na hranici s Ruskem. V této zprávě je skrze tyto asociace Ukrajina rámována negativně, naproti tomu RF byla rámována pozitivně, jelikož by měla odhalit různé skandály.

Zpráva 3: „Věřím, že Rusko vše odhalí světu, nacistickou ideologii, Clintonovu nadaci, Bidenovy vazby na Ukrajinu a financování těchto polovojenských skupin vládou Spojeného království a korupci, kterou oni sami spolu s EU a dalšími stranami vytvořili. Jo a nezapomeňme na biolaboratoře na Ukrajině, které Rusko již otevřeně vytrubuje do světa.“ (Absurdní svět).

Zpráva 126: „Nacistický výsměch Evropanům Ukrajinský AFU nacista hrdě ukazuje tetování s hákovým křížem a gesto Sieg Heil. Bojovník říká se smíchem: Ne, ne, co si myslíš, Ukrajinci v žádném případě nejsou nacisté, žádný nacismus ani fašismus tady nemáme. A pak německá píseň Co chceme pít?“ (Absurdní svět).

Ve zprávě 126 se objevuje snaha o diskreditaci ukrajinské armády skrze strategii výpovědi ukrajinského vojáka. V příloženém videu se objevuje voják, který ukazuje tetování s hákovým křížem. Video bylo přiloženo ke zprávě jako důkaz, nicméně autentičnost videa nelze ověřit. Ve zprávě se objevuje spojování Ukrajiny s nacistickou ideologií a symbolikou.

Zpráva 32: „2014 – Obama/Biden: 1?? Deep State dosazuje vládu na Ukrajině. 2?? Rusko „anektuje“ Krym – média plná! 3?? 8 let války mezi nacistickými Ukrajinci (Soros Gang) a odtrženými státy! - Nikdo NIC nehlásí!“ (Absurdní svět).

Ve zprávě 35 se opakuje narativ o kontrole Ukrajiny cizími aktéry. Zpráva obviňuje média ze zaujatosti. Porovnává údajně nespravedlivé mediální pokrytí ruské anexe Krymu. Slovo anektuje se ve zprávě nachází v uvozovkách, čímž dochází ke zpochybnění správnosti termínu anexe pro zmiňovanou situaci. Anexe je porovnávána s válkou Ukrajiny a separatistických republik, o které média údajně mlčela. Ukrajinskou stranu zpráva prezentuje jako nacisty.

Zpráva 51: „Dohoda uzavřená 22. července stanoví, že v přístavu Oděsa nesmí být během termínu umístěna ŽÁDNÁ vojenská technika / infrastruktura. Jak můžete vidět ze záběrů útoku a efektu, kotví ukrajinský raketový křižník LAG!“ (Absurdní svět).

Zpráva 51 kanálu Absurdní svět obviňuje Ukrajinu z porušování mezinárodních dohod, což byl narativ, který se objevoval i na ostatních zkoumaných kanálech. Podle zmiňované dohody nesmí v ukrajinském přístavu Oděsa kotvit vojenská pravidla. Pro zvýšení autentičnosti zprávy je k ní připojené video, které údajně ukazuje zničený ukrajinský křižník kotvící v přístavu. Autentičnost videa není možné ověřit. Zpráva 51 je pouze kratší útržek původní zprávy, která ještě ospravedlňovala raketový útok na Oděsu právě výše zmíněným ukrajinským křižníkem, který měl v přístavu nelegálně kotvit.

2.6.3 NeČT24

Na serveru neČT24 se také objevovaly zprávy, které obviňovaly Ukrajinu, že nechce jednat s RF. Skrze údajné ukrajinské odmítnutí diplomacie je nepřímo nařčena z toho, že si nepřeje konec konfliktu. Ve zprávě 31 je tento narativ spojován ještě s tím, že je Ukrajina pod kontrolou západu, konkrétně USA. Ukrajina je negativně nálepkována jako zločinný kyjevský režim.

Zpráva 31: „Spojené státy řídí zločiny kyjevského režimu. Dekret Vladimira Zelenského o nemožnosti jednat s Putinem, vznikl z podnětu Západu.“ (neČT24).

Zpráva 46: „Koneckonců zkorumpované úřady Ukrajiny i dříve obchodovaly se vším, co dostaly. Kradly plyn a ropu, jídlo, materiál. Ukradly vše, co nesprávně leží.“ Podle Medveděva se však situace ještě zhorší a již brzy můžeme na černém trhu očekávat rakety, tanky i letadla z Kyjeva“ (neČT24).

Další narativ, který se opakovaně objevoval jak na kanálu neČT24, tak i v ostatních zkoumaných kanálech je obvinění Ukrajiny nebo jejích úředníků z korupce. V této zprávě se objevuje jednostranná komunikace. Tato informace je totiž převzata z ruského zdroje, v tomto případě od bývalého prezidenta Medveděva. Negativně rámovaná je i vojenská podpora Ukrajiny právě prostřednictvím korupce. Zbraně poslané Ukrajině údajně skončí na černém trhu právě díky výše zmiňované korupci. Opět se v této zprávě objevuje nepřímé využití donucení čtenáře k akci, v tomto případě odmítnutí sankcí pod logikou, že zbraně stejně skončí na černém trhu kvůli ukrajinské korupci.

Zpráva 174: „Co všechno může Ukrajina udělat pro vstup do EU... ??Ukrajinská svoboda slova. Nejvyšší rada přijala zákon O médiích, který je nezbytný pro vstup do Evropské unie. ??Podle nového zákona má Národní rada pro televizní a rozhlasové vysílání funkci dohledu a kontroly nad celým mediálním sektorem.“ (neČT24).

Na serveru neČT24 byla také Ukrajina prezentována jako nedemokratická země. Ve snaze vstoupit do EU přijala Ukrajina údajně zákon, který ohrožuje svobodu slova v zemi. Ten by měl dát Národní radě pro televizní a rozhlasové vysílání kompletní kontrolu nad mediálním sektorem. Ukrajina byla také v rámci zkoumaných serverů osočována z využívání médií ke kontrole populace, což je narativ do kterého zpráva 174 zapadá.

Zpráva 138: „Ruští zástupci bezpečnostních složek obdrželi od zdrojů v SBU informace o přípravě v Nikolajevu rozsáhlé čistky „nespolehlivých“ občanů, kteří mají vazby s Ruskou federací a nejsou loajální ke kyjevskému režimu. ???SBU připravuje razie v ulicích, kontroluje mobilní telefony, posílá je do filtračních táborů. Do města už dorazily posily z Kyjeva a západních oblastí Ukrajiny“ (neČT24).

Nedemokratičnost Ukrajiny byla také dokazována údajným nátlakem na proruské občany. Zpráva 138 obsahuje obvinění SBU z čistek občanů, kteří nejsou loajální Ukrajině, která je nálepkována jako kyjevský režim. Ve zprávě se také objevilo připodobnění počínání Ukrajiny k nacistickému Německu skrze filtrační tábory, do kterých údajně Ukrajina posílá nespolehlivé občany. Tato zpráva pochází od ruských bezpečnostních složek. Při komunikaci této zprávy dochází tedy k využití jednostranné argumentace, jelikož byly použity jen ruské zdroje k negativnímu vykreslení Ukrajiny jako nedemokratické země.

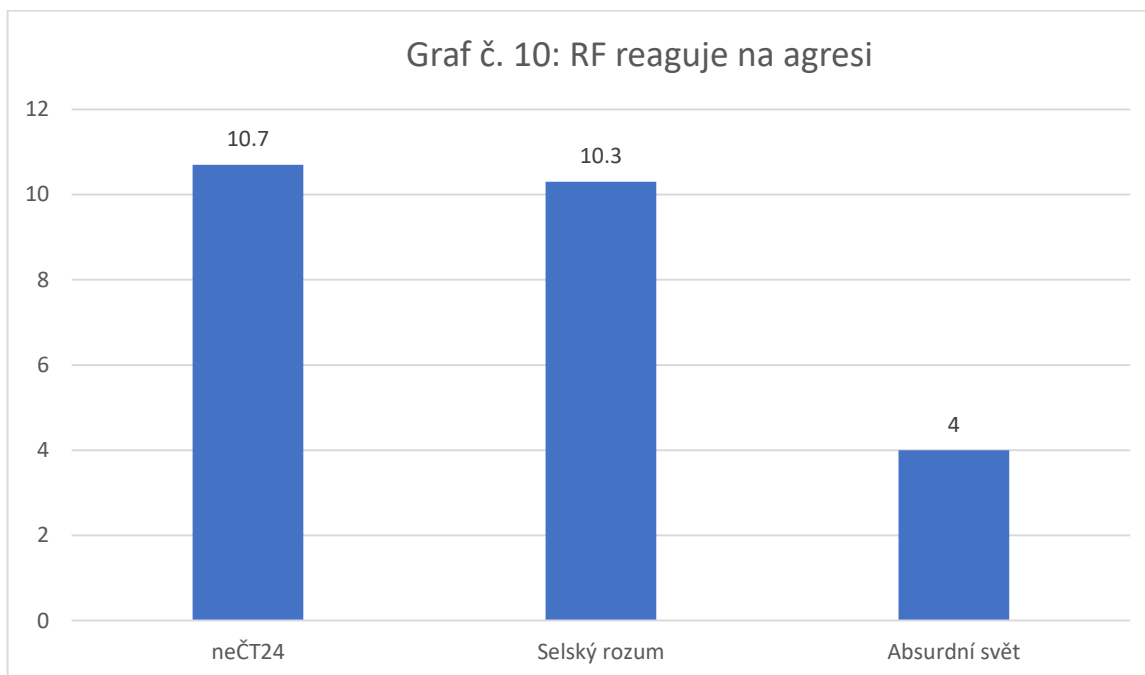
Zpráva 56: „Zelenskyj svým hrubým chováním vyvolává na Západě pochybnosti o dalším zvyšování pomoci Kyjevu. Píše o tom publicista National Review Bobby Miller. Domnívá se, že prezident Ukrajiny a jeho vláda plýtvají důvěrou v ně vloženou, když se „noří do neklidných vod domácí politiky jiných zemí“. Tak například Zelenskyj kritizoval Izrael za nedostatečnou podporu, poznamenává Miller. Tato země, jak si vzpomínáme, oficiálně odmítla dodávat zbraně do Kyjeva. O den dříve si ukrajinský vůdce na konferenci stěžoval, že jeho země „nedostala ani cent“ na rychlé zotavení.“ (neČT24).

Kritizován byl v rámci tohoto narativu také ukrajinský prezident Zelensky. Skrze strategii přenosu je využívána zpráva National Review, která kritizuje Zelenského. Strategie přenosu byla i v tomto narativu využívána pouze tehdy, když článek již obsahoval ideu, která se hodila k podpoře některých z identifikovaných proruských narativů. Ukrajinský prezident je ve zprávě vykreslován jako nevděčný za poskytnutou pomoc.

Narativ, který se týkal kritiky Ukrajiny, se napříč zkoumanými weby příliš nelišil. Skrze strategii nálepkování docházelo k označení Ukrajinců za nacisty nebo fašisty. Protiukrajinský bias se také projevoval skrze zmiňování pouze západních zdrojů, které Ukrajinu kritizovaly, nebo kanály přejímaly zprávy přímo z ruských zdrojů,

například od ministra zahraničí Lavrova. Ukrajina byla prezentována jako nedemokratická země, která je ovládána ze zahraničí. Informování o Ukrajině bylo podobné jako informování o NATO, USA a EU. Naopak značný rozdíl můžeme vidět skrze porovnání narativu o RF, který byl vesměs pozitivní nebo neutrální.

2.7 RF reaguje na agresi

Zdroj: neČT24 2023, Selský rozum 2023, Absurdní svět 2023, Graf zpracován autorem.

Pozitivní informování o RF se objevovalo na všech kanálech. Nejvíce s 10.7 % o RF pozitivně informoval kanál neČT24. Zkoumaný vzorek kanálu Selský rozum obsahoval zprávy tohoto typu velice podobně, konkrétně 10.3 %. Nejméně o RF pozitivně informoval Absurdní svět, který zmiňoval tento narativ pouze ve 4 % zkoumaných zpráv (viz Graf. 10).

2.7.1 Selský rozum

Server Selský rozum informoval o RF pozitivně nebo neutrálně. Ve zprávě 207 je Ukrajina prezentována jako zkorumpovaná, zatímco RF je spojováno s postavením nemocnice, kterou Ukrajina údajně nedokázala postavit za 30 let. Ve zprávě je využívána strategie výpovědi občana Mariopolu skrze video a fotografie interiéru. V tomto případě také nelze ověřit, zda se jedná o autentické video. RF je v tomto případě spojována skrze strategii spojení s pozitivními hodnotami spojená se ctnostnými cíli, zde se jedná o stavění nové nemocnice.

Zpráva 207: „Nová nemocnice v Mariupolu postavena za 84 dní ??Místní obyvatel Mariupolu nedokáže ovládnout své emoce, když se prochází po areálu nového multifunkčního centra mariupolské nemocnice: Tady se naučte Chochly stavět, a ne krást! ??Rusko dokázalo za tři měsíce to, co Ukrajina nedokázala za 30 let...“ (Selský rozum).

Zpráva 2: Když to uvedeme do praxe... no, dramaticky to mění rovnováhu, zejména na pozadí aktivního zájmu Polska o Kaliningrad a zájmu Japonska o Kurily. Územní nároky vůči Rusku budou exponenciálně narůstat a Moskva nemá žádný konvenční způsob, jak na všechny tyto hrozby reagovat. To je důležitý bod, který je zároveň slabinou i silnou stránkou - protože takové strategické uspořádání v podstatě odstraňuje jakákoli omezení pro použití ruského jaderného arzenálu. Možná se tedy jednoho dne probudíte a s překvapením zjistíte, že Ázerbájdžán se stal první obětí atomových zbraní v jednadvacátém století. Éra velkých změn, sakra (Selský rozum).

Zpráva 2 obsahuje obhajování ruské politiky týkající se jaderných zbraní. Ve zprávě jsou zmiňována území, která si ostatní země na Rusku nárokují. Rusko v tomto narativu vystupuje jako oběť, která se brání agresí ostatních zemí. Agresivitou ostatních zemí je RF nucena přistoupit k obraně svého území pomocí atomových zbraní. Dalším důvodem pro použití jaderných zbraní je v tomto narativu nedostatečná vojenská kapacita RF bránit se zmíněným hrozbám. Jako silnou stránku Ruska pak vnímá autor možnost použití atomových zbraní k obraně RF.

Zpráva 41: „Ruská federace neodmítá seriózní návrhy na jednání o Ukrajině, ale nevzpomínám si, že by někdo vyzýval Kyjev k dialogu“ (Selský rozum).

Ruská federace byla ve zkoumaných kanálech vyobrazována pozitivně pomocí strategie spojení s pozitivními hodnotami. Jako pozitivní hodnotu byla používána například diplomacie, která je ve zprávě 41 znázorněna jako ochota RF jednat s Ukrajinou. Naopak Ukrajina je rámována negativně, jelikož na rozdíl od Moskvy jednat nechce.

Zpráva 78: „CNN: Zpravodajství o setkání ruského prezidenta Vladimira Putina a severokorejského vůdce Kim Čong-una by se dalo nazvat soutěží titulků. Ve středu spolu podle Kremlu vedli velmi informativní rozhovor, ale kromě několika fotografií nemáme tušení, co se dělo za zavřenými dveřmi. Putin a Kim si na kosmodromu Vostočnyj v Amurské oblasti potřásli rukama, severokorejský vůdce se nechal svést Putinovou limuzínou Aurus ruské výroby a Kim svému protějšku připil.“ (Selský rozum).

Informace, které pozitivně rámovaly RF, zahrnovaly také pozitivní rámování ruského prezidenta Putina. Ve zprávě 78 je spojován s pozitivní hodnotou diplomacie, čímž je prezentován v pozitivním světle. Pro větší legitimitu je na začátku sdělení využit

článek CNN, který označuje setkání jako „soutěž titulků“ (Zpráva 78). Později se ukazuje také odkaz na ruské zdroje: „podle Kremlu“ (Zpráva 78). V tomto případě není jasné, které informace pochází z kterého zdroje. Pokud porovnáme tuto zprávu se zprávami, které informovaly o ukrajinském prezidentovi, je jasné, že pro informování o prezidentu Putinovi byl zvolen daleko přátelštější tón. Zpráva se vůbec nezaměřuje na politiku, ale zato vykresluje setkání Putina a Kim Čong-una jako setkání dvou starých známých. Zpráva se zaměřuje na osobní aspekt setkání a nepřístupuje k němu vůbec kriticky.

Strategie spojování RF s pozitivními hodnotami se objevovalo také ve zprávě 101. Zde se opět objevuje motiv mezinárodní spolupráce a diplomacie skrze kterou je RF pozitivně prezentována čtenáři. Zpráva se zaměřuje na pozitivní aspekty spolupráce obou zemí a vzájemné posilování vztahů. RF je opět v porovnání s Ukrajinou a Západem vykreslována značně pozitivně. V ostatních zprávách se objevovalo spojování RF s krásou ruské kultury v zahraničí nebo zřízení mezinárodní linky mezi RF a Kubou.

Zpráva 101: „Ruská delegace vedená náměstkem ministra obrany Junusem-Bekem Jevkurovem jednala s prezidentem Mali. Cílem návštěvy bylo projednat možnosti posílení spolupráce mezi oběma zeměmi. Předběžná dohoda mezi zeměmi zahrnuje také spolupráci v oblasti obnovitelných zdrojů energie, civilního letectví, jaderné energetiky a jejich aplikací, ropy, výstavby železničních sítí v regionu a těžby uhlí.“ (Selský rozum).

2.7.2 Absurdní svět

V informování o RF se na kanálu se objevovala strategie spojování s pozitivními hodnotami, konkrétně nabídky míru. Ve zprávě 56 dochází ke kombinaci této strategie s výpovědí běloruského prezidenta Lukašenka a jednostranné komunikace, která prezentuje celou zprávu z proruského pohledu. Rusko je v tomto případě pozitivně rámováno s pomocí nabídky míru Ukrajině, který má zachránit životy.

Zpráva 56: „Běloruský prezident Alexandr Lukašenko řekl tisku, že Rusko nabídlo ukrajinskému kyjevskému režimu poslední šanci vyjednat mír, aby v tomto konfliktu zachránilo více životů a zabránilo dalším obětem.“ (Absurdní svět).

Zpráva 105: „Rusko předkládá důkazy o vývoji biologických zbraní na Ukrajině Podle ministerstva obrany Ruské federace má dokumenty dokazující provoz tajných biologických laboratoří na Ukrajině. Z dokumentů také vyplývá, že nebezpečné patogeny byly údajně zničeny po zahájení ruské intervence na Ukrajině.“ (Absurdní svět)

Ve zprávě 105 dochází k použití strategie ospravedlnění konečným výsledkem. Při této strategii se snaží proponent přesvědčit respondenty, že zažehnal nebezpečí na které upozorňuje (Walton 2007: 111). S využitím ruských zdrojů server poukazuje na údajný výskyt laboratoří, ve kterých se vyráběly biologické zbraně. Ruská agrese vůči Ukrajině je ve zprávě prezentována jako intervence. Zároveň je tato agrese ospravedlňována právě zničením biolaboratoří, na které bylo na začátku zprávy upozorněno.

Zpráva 140: „Situace v Itálii je už tak vážná, že se lidé prohrabávají v odpadcích a hledají něco k snědku. To může být výjimka, ale tento obrázek se brzy objeví ve všech evropských zemích. Existuje však jedna výjimka: Rusko. Protože sami produkují dostatek jídla a svou měnu kryjí zlatem“ (Absurdní svět).

Ve zprávě 140 se objevuje využití videa, ve kterém se údajně prohrabávají lidé žijící v Itálii, aby „našli něco k snědku“ (Zpráva 140). Přiložené video nicméně nedokazuje, že přítomní prohrabují hromadu kvůli špatné potravinové situaci. Emočně nabitá argumentace působí na strach z hladu, když upozorňuje, že podobná situace čeká všechny ostatní evropské země. K pozitivnímu rámování RF zde dochází skrze srovnání. RF je totiž podle zprávy jedinou zemí v Evropě, kde tento scénář nehrozí. Autor zprávy argumentuje dostatečnou produkcí jídla v RF a měnou, která je údajně krytá zlatem.

Zpráva 205: „Ministr obrany Ruska...ano budi respekt a v pravo nova ministrine obrany Nemecka...Babicka Irmgard... treti zena nemecka jako ministrine obrany.“ (Absurdní svět).

Ve zprávě 205 se pak objevuje nelogická argumentace, při které kanál porovnává ministřini obrany Německa s ministrem Obrany RF na základě vzhledu. Domnívám se, že v tomto případě se jedná o porovnání spíše založené na pocitech, jelikož kritériem pro dobrého ministra obrany není určitý vzhled. Nicméně německá ministryně je označována jako babička, naproti tomu ministr RF budí respekt.

2.7.3 NeČT24

NeČT24 využívalo podobně jako ostatní servery k informování o RF ruské zdroje. Ve zprávě 33 dochází k přejímání informací přímo z proslovu prezidenta RF Putina. Podle Putina se RF pouze brání agresí, jelikož údajně válku nezačala, ale snaží se ji ukončit. Pozitivní prezentace RF je podporována vymezením proti negativním akcím, které byly páčány ostatními aktéry jako například údajný kyjevský státní převrat nebo etnické čistky. Putin prezentuje Ukrajinu jako agresora vůči Donbasu, kde Ukrajina dlouho zabíjela děti a lidi. Putin také v této zprávě zmiňuje, že západní média o válce na Ukrajině neinformovala.

Zpráva 33: „Vladimir Putin o speciální vojenské operaci na Ukrajině: ??„ Nejde o územní konflikt, ale o principy nového světového řádu “. ??„ Takzvanou válku na Ukrajině jsme nezačali, naopak se ji snažíme ukončit. Neorganizovali jsme státní převrat v Kyjevě v roce 2014 - krvavý, protiústavní státní převrat. Tehdy jsme se zabývali podporou Krymčanů a obyvatel Sevastopolu a nezastrašovali jsme Krymčany a obyvatele Sevastopolu etnickými čistkami “. ??„ Nebylo to Rusko, kdo se snažil vyhrožovat Donbasu bombardováním a zastrašovat Krym, kdo už deset let bombarduje, střílí, používá tanky a zabíjí lidi, zdůraznil Putin. ??„ Zatímco před speciální operací byli v Donbasu zabijeni lidé, děti, nikdo na Západě tomu nevěnoval pozornost a neplakal pro ně ““ (neČT24).

Zpráva 55: „Evropa zavedením ropného embarga pomůže Rusku vydělat. Ceny pohonných hmot okamžitě vyletí a drahá ropa bude do EU proudit dalších šest měsíců, píše švýcarský list Zurcher Zeitung. ??“ (neČT24).

Ve zprávě 55 se objevuje strategie výpovědi, skrze kterou jsou protiruské sankce prezentovány jako příležitost, díky které dokáže RF vydělat. Naopak EU bude muset od RF drahou ropu ještě šest měsíců kupovat.

Zpráva 148: „Současná situace potvrzuje, že národy Donbasu chtějí být pány svého osudu, řekl ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov v reakci na referenda v LLR a DLR. „Od samého začátku speciální vojenské operace a v období před ní jsme říkali, že o svém osudu by měly rozhodovat národy. Celá současná situace potvrzuje, že chtějí být pány svého osudu,“ řekl Lavrov.“ (neČT24).

Ve zprávě 148 pak dochází ke spojování RF s pozitivními hodnotami, konkrétně se jedná o demokracii a právo národa na sebeurčení. Zdrojem této zprávy je ruský ministr zahraničí Lavrov, čímž dochází k použití jednostranné argumentace skrze používání proruských zdrojů. Lavrov sice zmiňuje, že o svém osudu by měli rozhodovat národy. Toto rozhodování vztahuje pouze na LLR a DLR, nikoliv na Ukrajinu. Proč nemá podle Lavrova Ukrajina právo rozhodovat o svém osudu může napovědět zpráva 153. V té se objevuje popření ukrajinského národa, jelikož podle citovaného Nikolaje Patruševa jsou Rusko a Ukrajina jeden národ. Údajný mýtus o Ukrajině byl podle zprávy vytvořen v USA, aby rozeštvál jednotný ruský národ. Domnívám se, že zde se autor dopouští nelogické argumentace skrze popírání ukrajinského národa a války RF s Ukrajinou.

Zpráva 153: „Rusko není ve válce s Ukrajinou, nenávisť k obyčejným Ukrajincům „v naší zemi z definice nemůže existovat“, řekl generální tajemník Bezpečnostní rady RF Nikolaj Patrušev. Celý příběh s Ukrajinou byl odstartován ve Washingtonu, aby se vymyslely technologie pro vymezování a rozehrávání jediného národa, poznamenal Patrušev pro ruská média.“ (neČT24).

Zpráva 231: „Turecký prezident Erdogan sám dorazí do Ruska na jednání s Putinem. Lídři budou diskutovat o dohodě o obilí, uvádí Yeni Şafak s odkazem na zdroje z turecké prezidentské administrativy.“ (neČT24).

Ve zprávě 231 dochází ke spojování ruského prezidenta Putina s pozitivní hodnotou diplomacie. Tento narativ se objevoval opakovaně. Zatímco prezident Putin byl spojován s pozitivními hodnotami, jako diplomacie nebo demokracie, tak západní lídři byli rámováni negativně. Například Zelenský byl vykreslován jako korupčník ovládaný USA.

RF byla v rámci tohoto diskurzu prezentovaná velice pozitivně a zároveň byla spojovaná s pozitivně vnímanými hodnotami, jako například diplomacie nebo mezinárodní spolupráce. O RF bylo informováno nekriticky a často ze zdrojů pocházející přímo z RF. Ruská strana byla také porovnávána s ostatními aktéry, jako například země EU nebo Ukrajina. Tyto země byly prezentovány velice negativně, což umocňovalo pozitivní rámování RF. Ruský prezident Putin byl přímo citován nebo bylo odkazováno na jeho proslovy bez jakékoliv kritiky. Pokud informování o ruském prezidentovi porovnáme s informacemi, které se na kanálech objevovaly o americkém prezidentovi Bidenovi nebo ukrajinském prezidentovi Zelenském, tak uvidíme jasný proruský bias, který se objevoval v tomto narativu. Pro pozitivní vyobrazení RF byla také využívána západní média, nicméně pouze v případě, že o RF informovala pozitivně.

2.8 Zasazení poznatků do obecného kontextu

Ve zkoumaných kanálech sice nelze jasně určit, zda se jedná o informační operaci RF či autentické aktivity českých uživatelů. Nicméně vysoký podíl propagandistických strategií v kombinaci s proruskými narativy napovídá, že by spíše mohlo jít o první možnost. Není sice jasné, kdo za zkoumanými servery stojí, ale obsah odpovídá ruskému informačnímu působení. Aktivitu těchto webů můžeme vnímat jako součást systému ruské propagandy v ČR. Tato síť informačního působení se skládá z politiků, novinářů, blogerů, komentátorů a internetových trollů. Mezi nástroje často používané k šíření proruských dezinformací a narativů lze označit proruské weby, tisk, neziskové organizace nebo rádio. K šíření zpráv se pak používají neformální komunity aktivní na sociálních sítích, jako například zkoumané telegramové kanály, které obsah sdílejí. Hlavním úkolem těchto proruských kanálů je působit jako platforma pro šíření a amplifikaci kritických hlasů, což by mělo nepřímě podpořit ruské zájmy (Smoleňová 2016: 5-8). Strategie výpovědi a přenosu byly ve zkoumaných kanálech používány právě ke shromažďování zpráv, které podporovaly ruské narativy. Použitím jednostranné argumentace byly tyto zprávy zbaveny informací, které těmto narativům odporovaly.

Spojení proruských narativů a propagandistických diskurzivních strategií považuji za vhodné. Zaměření na proruské narativy umožňuje poukázat na potenciálně problematický diskurz z hlediska obsahu. Nicméně samotné proruské narativy by nebylo vždy nutné vnímat jako problematické. Domnívám se, že právě skrze využívání manipulativních diskurzivních strategií ke zvyšování legitimitě proruských narativů dochází k problematickému jevu, který je vhodné zkoumat pomocí KDA. Úspěch ruského informačního působení totiž spočívá na zneužití nedůvěry českých občanů k tradičním institucím. Domnívám se, že právě při kombinaci proruských narativů a propagandistických diskurzivních strategií dochází ke zneužívání moci nad diskurzem k záměrnému ovlivňování ovlivňování čtenářů, o kterém mluví van Dijk. KDA využívám, jelikož je vhodnou metodou pro odhalování ovlivňování čtenářů pomocí diskurzu (1995: 18—22).

3 Závěr

Zkoumané kanály obsahovaly v průměru 58.4 % (Tabulka č. 1) proruských narativů. Ve všech kanálech převažovaly narativy, které se vymezovaly proti nepřátelům RF. Podle předchozích zjištění je pravděpodobné, že zkoumané kanály fungují jako součást širšího informačního působení RF. V rámci této sítě působí kanály jako online komunity, které šíří proruské narativy. Uvěřitelnost těchto narativů byla zvyšována prostřednictvím propagandistických diskurzivních strategií. Pomocí jednostranné argumentace, která se vyskytovala v 36 % případů, docházelo v kanálech k výběru zpráv tak, aby podporovaly pouze vybrané proruské narativy. Prostřednictvím strategií výpovědi (27.80 %) a přenosu (13.20 %) autoři na kanálech sdíleli kritické články západních médií a osobnosti s názory, které se daly použít pro ospravedlnění proruských narativů. Při používání těchto strategií se často míchaly názory autora kanálu a citované osobnosti. Pro negativní rámování byly využívána strategie emočně nabitě argumentace (15 %) a nálepkování (5.6 %) k zdiskreditování cílových subjektů.

Ve všech třech vzorcích zkoumaných kanálů se objevovalo nekritické přejímání zdrojů, které pocházely z oficiálních kanálů RF, jako například Ministerstvo obrany. Zprávy, které přejímaly ruské zdroje, často informovaly o Ukrajině, NATO, USA a EU velice kriticky. Při informování o zmíněných subjektech byla nejčastěji využívána diskurzivní strategie jednostranné argumentace, která nahlížela na tyto subjekty skrze proruské narativy. Rozdíly mezi informování o ruské a ukrajinské armádě, dle mého názoru, nejlépe odhalují proruský bias obsažený v telegramových zprávách zkoumaných kanálů. V těchto zprávách bylo patrné vykreslování ruské armády jako efektivní bojové síly. Zbraně ruské armády byly často prezentovány jako moderní nebo velice přesné. Tyto zprávy často zmiňovaly postupy ruských jednotek a to, kolik v boji zničily nepřátele. Ruské ztráty nebyly zmiňovány vůbec nebo byly ztráty prezentovány jako minimální. Oproti tomu ukrajinská armáda byla často spojována s válečnými zločiny, nekompetentností nebo zbabělostí. Ukrajinská armáda byla v několika zprávách obviňována z připravování chemických útoků pod falešnou vlajkou nebo ze zabíjení civilistů. Ve zprávách o ukrajinské a ruské armádě byly často používány diskurzivní strategie jednostranné argumentace a působení na emoce.

Zprávy, které zmiňovaly RF měly často suchý informativní tón. Dávaly vědět o vyjednávacích aktivitách ruských lídrů. V těchto zprávách byla nejčastěji používána strategie spojování zástupců RF a RF samotné s pozitivně hodnocenými koncepty, například diplomacie. Skrze toto spojení by měl čtenář nejspíše dojít k tomu, že RF je připravena jednat. K dosažení tohoto narativu byly využívány dvě strategie. První byla strategie jednostranná argumentace skrze nekritické přebírání zdrojů RF a druhou

strategií bylo propojování s cnotným výrazem, kterým v tomto případě byla demokracie.

Pro podporování proruských narativů byly využívány strategie přenosu legitimacy a výpovědi. Přenos legitimacy byl nejčastěji využíván pro zvýšení uvěřitelnosti proruských narativů skrze využívání západních mediálních článků, které odpovídaly vybranému proruskému narativu. Tyto články byly záměrně vybírány tak, aby byl proruský narativ podpořen. Podobně byla využívána strategie výpovědi. Pro využití této strategie byli selektováni pouze řečníci, kteří svým výstupem mohli podpořit některý z proruských narativů.

Ve zkoumaných vzorcích se naopak příliš nevyskytovalo propojování války na Ukrajině s citlivými domácími tématy. Ve zprávách se tato dvě témata společně objevovala zřídka. Zkoumané kanály byly kritické k současné vládě ČR, ale přímé propojování s válkou na Ukrajině se vyskytovalo ve vzorku minimálně. Vzhledem ke zvolené metodě je samozřejmě možné, že spojování citlivých domácích politik s válkou na Ukrajině probíhalo intenzivněji v určitých časových intervalech. Je ale nepravděpodobné, že by se toto téma objevovalo často v celém časovém intervalu rovnoměrně. Toto propojení jsem ve zprávách neobjevil přímo, ale vzhledem k počtu zpráv o válce na Ukrajině je možné, že cílem autorů bylo, aby si tyto dvě témata propojil čtenář sám. Ve zkoumaném vzorku jsem také objevil několik nových narativů, které se týkaly války na Ukrajině. Tyto narativy logicky nemohly být identifikovány ve studiích, které byly provedeny před začátkem ruské invaze na Ukrajinu. Konkrétně se jednalo o pozitivní rámování ruské armády, negativní rámování ukrajinské armády a negativní rámování protiruských sankcí.

Na tuto práci by bylo možné navázat skrze využití počítačem asistované textové analýzy. Díky využití topic modelů by bylo možné analyzovat daleko větší objem zpráv. To by bylo možné hlavně díky schopnosti těchto modelů roztřídit zprávy automaticky do tématických celků. Díky tomu by bylo možné se zaměřit pouze na témata, která se týkají výzkumných otázek. Domnívám se, že využitím počítačově asistované textové analýzy by umožnilo rozšířit tuto studii na více sociálních médií. Díky tomu by práce získala lepší výpovědní hodnotu a generalizovatelnost. Skrze použití topic modelů samozřejmě není možné lidskou činnost jako kódování vyřadit úplně, jelikož výzkumník musí identifikovaná témata pročíst a pojmenovat, ale dle mého názoru by implementace této metody urychlila práci s větším počtem dat.

4 Použité zdroje:

Absurdní svět (2022). *Zpráva 100*. 3. 8. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/27571>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 105*. 7. 3. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/12111>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 126*. 27. 4. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/17829>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 140*. 19. 7. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/26314>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 221*. 20. 4. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/17075>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 236*. 22. 7. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/26555>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 24*. 17. 5. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/20085>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 242*. 27. 2. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/10768>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 251*. 12. 4. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/16136>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 3*. 19. 3. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/13546>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 3*. 19. 3. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/13546>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 32*. 27. 2. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/10688>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 43*. 2. 7. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/24581>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 45*. 18. 3. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/13358>, 31. 11. 2023).

Absurdní svět (2022). *Zpráva 51*. 26. 7. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/26948>, 31. 11. 2023).

- Absurdní svět (2022). *Zpráva 73*. 13. 3. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/12795>, 31. 11. 2023).
- Absurdní svět (2022). *Zpráva 8*. 17. 3. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/13188>, 31. 11. 2023).
- Absurdní svět (2022). *Zpráva 89*. 17. 6. 2022 (<https://t.me/absurdnisvet/23246>, 31. 11. 2023).
- Absurdní svět (2023). Telegramový kanál Absurdní svět 31. 11. 2023. (<https://t.me/absurdnisvet>, 31. 11. 2023).
- Absurdní svět (2023). *Zpráva 56*. 27. 2. 2023 (<https://t.me/absurdnisvet/10757>, 31. 11. 2023).
- BIS (2022). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2022*. 26. 10. 2023 (<https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocní-zpravy/2022-vz-cj.pdf>, 7. 12. 2023).
- Dianova (2023). *European Drug Report – Everywhere, Everything, Everyone*. 28. 8. 2023 (<https://www.dianova.org/news/european-drug-report-everywhere-everything-everyone/>, 29. 3. 2023).
- Fairclough, Norman — Mulderrig, Jane — Wodak, Ruth (2011). Critical discourse analysis. In: Van Dijk, Teun A. (Ed.), *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction (2nd ed.)*. London: SAGE Publications Ltd., s. 357–378.
- Foltýn, Otakar (2021). Informační působení jako součást hybridního válčení. In: Kurfürst, Jaroslav – Paďourek, Jan (eds.), *Za zrcadlem: Hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů* (Praha: Academia).
- Hendl, Jan (2016). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hoffman, Frank G. (2007). *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. (Arlington: Potomac Institute for Policy Studies).
- Jaitner, Margarita – Mattsson, Dr. Peter A. (2015). Russian Information Warfare of 2014. *International Conference on Cyber Conflict*, s. 39-52.
- Keller, Reiner (2013). *Doing Discourse Research. An Introduction for Social Scientists*. London: SAGE.
- Kurfürst, Jaroslav – Paďourek, Jan (eds.) (2021). *Za zrcadlem: Hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. (Praha: Academia).

Lee, Alfred Mc Clung — Lee, Briant Lee (1939). *The Fine Art of Propaganda*. (New York: Harcourt, Brace and Company Inc.).

Muradov, Ibrahim (2022). The Russian hybrid warfare: cases of Ukraine and Georgia. *Defence Studies* 22 (2), s. 168-191.

NeČT24 (2022). *Zpráva 105*. 5. 7. 2022 (<https://t.me/neCT24/9131>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 128*. 11. 3. 2023 (<https://t.me/neCT24/6110>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 138*. 22. 7. 2022 (<https://t.me/neCT24/10709>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 148*. 20. 9. 2022 (<https://t.me/neCT24/16003>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 174*. 15. 12. 2022 (<https://t.me/neCT24/22739>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 214*. 1. 6. 2022 (<https://t.me/neCT24/6103>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 229*. 7. 4. 2022 (<https://t.me/neCT24/1907>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 247*. 30. 7. 2022(<https://t.me/neCT24/11479>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 25*. 6. 5. 2022 (<https://t.me/neCT24/4103>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 31*. 6. 10. 2022 (<https://t.me/neCT24/17217>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 43*. 16. 3. 2022 (<https://t.me/neCT24/45>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 55*. 11. 5. 2022 (<https://t.me/neCT24/4436>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 56*. 26. 10. 2022 (<https://t.me/neCT24/18992>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 71*. 23. 3. 2022 (<https://t.me/neCT24/543>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 81*. 9. 7. 2022 (<https://t.me/neCT24/9549>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2022). *Zpráva 97*. 1. 6. 2022 (<https://t.me/neCT24/6110>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2023). Telegramový kanál neČT24. 31. 11. 2023. (<https://t.me/neCT24>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2023). *Zpráva 139*. 21. 5. 2023 (<https://t.me/neCT24/33463>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2023). *Zpráva 153*. 9. 1. 2023 (<https://t.me/neCT24/24376>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2023). *Zpráva 177*. 20. 7. 2023 (<https://t.me/neCT24/37343>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2023). *Zpráva 182*. 10. 7. 2023 (<https://t.me/neCT24/36779>, 31. 11. 2023).

NeČT24 (2023). *Zpráva 191*. 9. 6. 2023 (<https://t.me/neCT24/34814>, 31. 11. 2023).

- NeČT24 (2023). *Zpráva 231*. 22. 8. 2023 (<https://t.me/neCT24/39558>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 244*. 3. 5. 2023 (<https://t.me/neCT24/32310>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 291*. 29. 6. 2022 (<https://t.me/neCT24/8614>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 3*. 13. 7. 2023 (<https://t.me/neCT24/36934>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 3*. 13. 7. 2023 (<https://t.me/neCT24/36934>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 33*. 5. 10. 2023 (<https://t.me/neCT24/42655>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 4*. 3. 12. 2023 (<https://t.me/neCT24/46459>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 40*. 11. 6. 2023 (<https://t.me/neCT24/34929>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 46*. 9. 10. 2023 (<https://t.me/neCT24/42955>, 31. 11. 2023).
- NeČT24 (2023). *Zpráva 60*. 16. 6. 2023 (<https://t.me/neCT24/35267>, 31. 11. 2023).
- Nemeth, William J. (2002). Future war and Chechnya: a case for hybrid warfare. *The NPS Institutional Archive* (<https://core.ac.uk/download/pdf/36699567.pdf>, 27. 2. 2024).
- Noor, Shagofah — Tajik, Omid — Golzar, Jawad (2022). Simple Random Sampling. *IJELS* 1 (2), s. 78-81.
- Sabbah, Farah (2024). Critical discourse analysis approaches to investigating fake news and disinformation. In: Maci, Stefanie — Demata, Massimiliano — McGlashan, Mark — Seargeant, Philip (Eds.). *The Routledge Handbook of Discourse and Disinformation (1st ed.)*. London: Routledge.
- Selský rozum (2022). *Zpráva 113*. 21. 8. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/10873>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2022). *Zpráva 14*. 11. 3. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/57098>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2022). *Zpráva 159*. 7. 6. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/5775>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2022). *Zpráva 16*. 4. 6. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/5555>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2022). *Zpráva 178*. 24. 6. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/6856>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2022). *Zpráva 2*. 15. 4. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/1313>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 207*. 6. 9. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/11850>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 269*. 22. 9. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/12730>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 31*. 6. 10. 2022 (<https://t.me/neCT24/17217>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 32*. 28. 11. 2022 (<https://t.me/neCT24/21470>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 4*. 5. 11. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/3451>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 42*. 28. 7. 2022 (<https://t.me/neCT24/11349>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 50*. 28. 9. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/54721>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 53*. 5. 11. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/15529>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 57*. 25. 4. 2022 (<https://t.me/neCT24/33463>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 6*. 30. 11. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/18016>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 9*. 17. 6. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/42580>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 90*. 11. 11. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/16064>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2022). *Zpráva 96*. 21. 4. 2022 (<https://t.me/selskyrozum/2027>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2023). Telegramový kanál Selský rozum. 31. 11. 2023. (<https://t.me/selskyrozum>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2023). *Zpráva 10*. 19. 6. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/42804>, 31. 11. 2023).

Selský rozum (2023). *Zpráva 101*. 4. 12. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/65563>, 31. 11. 2023).

- Selský rozum (2023). *Zpráva 135*. 18. 2. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/26909>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 23*. 7. 4. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/33910>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 41*. 7. 4. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/33823>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 5*. 28. 9. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/54721>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 5*. 28. 9. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/54721>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 62*. 27. 11. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/64442>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 7*. 22. 1. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/23277>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 78*. 14. 9. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/52687>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 8*. 16. 4. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/35035>, 31. 11. 2023).
- Selský rozum (2023). *Zpráva 9*. 13. 9. 2023 (<https://t.me/selskyrozum/52585>, 31. 11. 2023).
- Vamanu, Iulian (2019). Fake News and Propaganda: A Critical Discourse Research Perspective. *Open Information Science* 3, s. 197-208.
- van Dijk, Teun A. (1995). *Aims of Critical Discourse Analysis*. *Japanese Discourse* 1, s. 17-27.
- Vašát, Petr (2008). Kritická diskursivní analýza: Sociální konstruktivismus v praxi. *AntropoWEBZIN* 4 (2-3), s. 101-112.
- Vinocur, Nicholas — Tamma, Paola — Melkozerova, Veronika (2023). Ukraine puts on brave face as West goes wobbly. *Politico*. 3. 10. 2023 (<https://www.politico.eu/article/ukraine-puts-on-brave-face-as-west-goes-wobbly/>, 14. 2. 2024).

Walther, Samantha – McCoy, Andrew (2021). US Extremism on Telegram: Fueling Disinformation, Conspiracy Theories, and Accelerationism. *Perspectives on Terrorism*, 15(2), s. 100–124.

Walton, Douglas (2007). *Media Argumentation: Dialect, Persuasion and Rhetoric* (Cambridge: Cambridge University Press).

Weissmann, Mikael (2019) Hybrid warfare and hybrid threats today and tomorrow: towards an analytical framework. *Journal on Baltic Security* 5 (1), s. 17-26.

Willaert, Tom – Peeters, Stijn – Seijbel, Jasmin – Van Raemdonck, Nathalie (2022). Disinformation networks: A quali-quantitative investigation of antagonistic Dutch-speaking Telegram channels. *First Monday* 27 (29).

Yarova, Alla (2021). *Thematic Patterns of Russian Disinformation*. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences* 4, s. 158-165.

5 Cizojazyčné resumé

The paper deals with pro-Russian narratives in the discourse of the most popular Czech disinformation channels. These disinformation channels spread pro-Russian narratives among their users using discursive strategies common for propaganda content. Using CDA I managed to uncover significant pro-Russian biases in the examined messages. NATO, EU and USA were presented negatively, while the Russian Federation was viewed very positively. The most used propagandist strategies were emotional and one-sided argumentation. Another problematic aspect was, that the information sources were clearly pro-Russian and unobjective. In other cases, no sources were cited.

These manipulation strategies in these particular Telegram channels serve as a part of a larger Russian hybrid warfare effort to influence the Czech public. The empirical findings of this study could in the future help understand and counter this effort. A more comprehensive study could focus on comparing more channels used to spread these pro-Russian narratives, such as chain e-mails, other social media platforms or web servers. To handle more data, topic models could be used to sort the messages and articles into topics created by this computer method. This would allow me to discard the messages that are not relevant to the research question.

Another avenue worth exploring would be to look at the relationship between the disinformation web servers and the examined Telegram channels. From the analysis, it was apparent, that the neČT24 Telegram channel serves as an amplification tool for the articles from the web server with the same name.